



STUDIUM  
UMIARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW  
ZAGOSPODAROWANIA  
PRZESTRZENNEGO GMI NY DWIKOZY



**KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA  
PRZESTRZENNEGO**

**STYCZEŃ 2003**



**SEJMIKOWE BIURO  
ROZWOJU REGIONALNEGO**

25-516 Kielce, Al. IX Wieków Kielc 3, tel. (041) 342-17-80, fax. (041) 344-40-87, e-mail sbrr@sejmik.kielce.pl

## **Opracowano w Świętokrzyskim Biurze Rozwoju Regionalnego w Kielcach**

Dyrektor Biura mgr inż. Krzysztof Domagała

Zespół autorski w składzie:

mgr inż. arch. Ryszard Nagórny

— główny projektant — nr upr. urban. 701/88

mgr inż. arch. Katarzyna Bieniek-Kaszyńska

— projektant

mgr Agnieszka Przygodzka

— środowisko przyrodnicze

mgr inż. Edmund Augustyniak

— rolnictwo, leśnictwo

mgr inż. Marian Olech

— komunikacja

mgr inż. arch. Karol Skuza

— osadnictwo

mgr Andrzej Sikora

— turystyka, opracowanie komputerowe

mgr inż. Andrzej Michno

— infrastruktura techniczna, opracowanie graficzne

mgr inż. Jolanta Florczyk

— geologia, surowce mineralne

tech. Włodzimierz Bednarczyk

— opracowanie graficzne

Załącznik nr do Uchwały Nr  
Rady Gminy w Dwikozach z dnia

## CELE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Zadaniem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dwikozy jest określenie kierunków polityki przestrzennej samorządu gminnego, które wynikają zarówno z istniejących uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy jak i odnoszących się do jej obszaru ustaleń „Strategii rozwoju województwa świętokrzyskiego”, zawartych w „Planie zagospodarowania przestrzennego woj. świętokrzyskiego”. Nadrzędnym kryterium wyboru kierunków zagospodarowania na poszczególnych obszarach, terenach i w dziedzinach gospodarki przestrzennej są następujące, cele polityki gminnej:

### CEL GŁÓWNY

**Celem głównym zagospodarowania przestrzennego gminy Dwikozy jest osiągnięcie trwale zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego przy zachowaniu równowagi pomiędzy efektywnym wykorzystaniem zasobów gospodarczych, zwłaszcza wysokiej jakości produkcyjnej gleb i ochroną walorów przyrodniczych i kulturowych.**

### CELE STRATEGICZNE

- Tworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju: przedsiębiorczości, bazującej na efektywnej produkcji ogrodniczej oraz rozwoju przedsiębiorczości pozarolniczej związanej z wykorzystaniem lokalnych walorów (agroturystyka).
- Pobudzanie lokalnych inicjatyw dla rozwoju społecznego i gospodarczego.
- Tworzenie warunków przestrzennych sprzyjających podniesieniu standardu życia mieszkańców w oparciu o sukcesywną rozbudowę infrastruktury technicznej oraz poprawę stanu istniejącej komunikacji, przy jednoczesnym zachowaniu wartości przyrodniczych i kulturowych.

### CELE BEZPOŚREDNIE

- Tworzenie sprzyjających warunków do wzrostu arealów gospodarstw rolnych a tym samym ich towarowości oraz wykorzystania środków pomocowych, kierowanych na rozwój obszarów wiejskich.
- Wykorzystanie dogodnych warunków glebowych i klimatycznych do rozwoju ekologicznych metod produkcji rolnej.
- Inicjowanie i wspieranie organizacji grup producenckich.
- Podnoszenie ładu przestrzennego poprzez harmonijne powiązanie architektury z krajobrazem oraz ochronę walorów przyrodniczych i kulturowych.
- Wykorzystanie wybitnych walorów krajobrazowych do promocji gminy pod kątem możliwości rozwoju turystyki i agroturystyki.
- Racjonalne kształtowanie terenów budowlanych w zależności od lokalnych potrzeb z uwzględnieniem rygorów ochronnych.
- Utrzymanie wysokiej jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej drogą zapobiegania procesom degradacyjnym, zwłaszcza erozji.

- Rozbudowa i modernizacja systemów infrastruktury technicznej oraz sprawnego i bezkolizyjnego układu komunikacyjnego.
- Prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej na obszarach problemowych: zagrożonych wylewami rzek Wisły i Opatówki, na terenach wymagających melioracji lub przedsięwzięcia działań zapobiegających erozji.
- Ochrona wartości i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i bezpieczeństwa ekologicznego gminy.
- Udostępnienie i racjonalne zagospodarowanie elementów środowiska kulturowego oraz pobudzenie świadomości mieszkańców gminy odnośnie potrzeby ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego, służących utrwalaniu tożsamości lokalnej i kształtowaniu atrakcyjnego wizerunku gminy.

## STRUKTURA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA GMINY, GŁÓWNE ZASADY I KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA

Zróznicowanie warunków przyrodniczych a zwłaszcza ukształtowania powierzchni oraz warunków wodnych i klimatycznych zdecydowało o wyodrębnieniu na obszarze gminy dwóch głównych jednostek strukturalnych podziału przestrzennego, które różnią się warunkami fizjograficznymi i wymagają zastosowania odmiennych kierunków polityki przestrzennej. Podział ten wynika również z ustaleń nadrzędnych dokumentów planistycznych; „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego” oraz „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju”, w których Wyżyna Sandomierska oraz Dolina Wisły, mimo zbliżonych uwarunkowań społeczno-gospodarczych zaliczone zostały do odrębnych struktur przestrzennych, wydzielonych pod kątem międzywojewódzkich powiązań środowiskowych i ochronnych.

**Dolina Wisły** obejmuje swym zasięgiem terasę zalewową Wisły sięgającą po krawędź Wyżyny Sandomierskiej. Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski (wg J. Kondrackiego) jednostka ta należy do mezoregionu — Nizina Nadwiślańska. Charakteryzuje się: płaskim ukształtowaniem powierzchni, występowaniem cieków wodnych, płytkim poziomem wód gruntowych, glebami o wysokiej wartości produkcyjnej, powstałymi na bazie mad rzecznych, występowaniem lokalnych podmokłości a także zagrożeniem związanym z możliwością wystąpienia powodzi wskutek podwyższenia stanu wód Wisły ponad wały ochronne. Na obszarze tym panują mniej korzystne warunki klimatyczne: częstsze występowanie mgieł, zaleganie chłodnego powietrza, gorsze warunki przewietrzania. Obszar ten posiada niewielką lesistość, nie mniej w obrębie doliny Wisły znaczne powierzchnie zajmują wikliny nadrzeczne.

Podstawowym kierunkiem zagospodarowania tego obszaru będzie utrzymywanie w należytych warunkach obiektów ochrony przeciwpowodziowej (wałów), utrzymanie wysokiej wartości użytkowej terenów rolnych drogą renowacji i rozbudowy systemu melioracji wodnych a także ograniczenie rozwoju zwartej zabudowy. Należy przy tym ograniczać rozwój systemów zieleni wysokiej, które mogłyby pogorszyć i tak już niekorzystne warunki przewietrzania. Ponadto respektowany winien być zakaz lokalizacji terenów budowlanych na obszarach dolin bezodpływowych i starorzeczy, które są szczególnie zagrożone powodzią.

Zakłada się, że głównym kierunkiem zagospodarowania tej części gminy będzie rolnictwo ekologiczne oraz ochrona unikalnych walorów przyrodniczo – krajobrazowych doliny Wisły z jednoczesną poprawą stanu czystości wód tej rzeki. Funkcją uzupełniającą może stać się tu agroturystyka, rozwijana na terenach o najkorzystniejszych ku temu warunkach (Kępa Chwałowska, Mściów).

**Wyżyna Sandomierska**, którą stanowią tereny położone na zachód od krawędzi tej wyżyny i zaliczone do mezoregionu o analogicznej nazwie. Urozmaicona rzeźba terenu, porozcinanego dolinami dopływów Wisły (Opatówka, Prypeć) z szeregiem wąwozów lessowych, oraz unikalnymi formami morfologicznymi (odsłonięcia lessów, stanowiska chronionej roślinności stepowej — w rezerwacie — Góry Pieprzowe) tworzy niezwykle ciekawy krajobraz, który może stanowić podstawę zagospodarowania turystycznego. Natomiast wytworzone z lessów gleby o bardzo wysokiej wartości produkcyjnej a także korzystny mikroklimat sprzyjają rozwojowi funkcji rolniczej. Dominującym zbiorowiskiem leśnym jest na tym obszarze grąd subkontynentalny, którego zwarty płat występuje w miejscowości Góry Wyokie. Malownicze systemy zadrzewień i zakrzewień porastają też zbocza i dna wąwozów oraz dolin: Opatówki i Prypeci. Ogólnie jednak poziom lesistości jest bardzo niski, co przyczynia się do narastania procesów erozyjnych i osuwiskowych.

Główną zasadą zagospodarowania tego obszaru winna być ochrona wysokiej jakości gleb przed nieuzasadnionym zagospodarowaniem na cele nierolne, zapobieganie erozji poprzez stosowanie odpowiednich zabiegów przeciwerozyjnych, w tym zadrzewień i zakrzewień oraz racjonalne wykorzystanie cennych walorów krajobrazowo-przyrodniczo-kulturowych, skupiających się na obszarze krawędzi Wyżyny Sandomierskiej oraz w dolinie Opatówki.

Podstawowym kierunkiem zagospodarowania tej jednostki będzie natomiast intensyfikacja rolnictwa (ogrodnictwa i sadownictwa), której towarzyszyć winno zwiększenia areалу gospodarstw rolnych oraz wdrażanie ekologicznych metod gospodarowania. Kierunkami towarzyszącymi będzie rozwój otoczenia rolnictwa oraz przedsiębiorczości nierolniczej związanej z np. turystycznym zagospodarowaniem walorów krajobrazowo-kulturowych lub działalnością rolno-środowiskową.

Na całym obszarze gminy ważnym kierunkiem zagospodarowania będzie rozbudowa i uzupełnienie systemów infrastruktury technicznej oraz modernizacja i usprawnienie systemu komunikacji drogowej.

## STREFY POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Uściślenie zasad i kierunków zagospodarowania przestrzennego, przyjętych dla poszczególnych jednostek strukturalnych wiąże się z potrzebą wyodrębnienia stref polityki przestrzennej, obejmujących obszary i tereny o zbliżonym sposobie zagospodarowania lub podobnym charakterze ustanowionych reżimów ochronnych. Strefy te występują w obrębie każdej jednostki strukturalnej i wzajemnie się przenikają. Szczegółowe zasady i kierunki polityki przestrzennej w każdej ze stref sprecyzowane zostały w dalszej części „Studium...”, poświęconej wiodącym dziedzinom zagospodarowania.

Uwzględniając najważniejsze uwarunkowania zewnętrzne oraz specyfikę gminy Dwikozy wyodrębnia się 4 główne strefy polityki przestrzennej:

- **Strefa intensywnego rozwoju rolnictwa** — obejmująca tereny o najwyższej przydatości rolniczej oraz najniższej skali procesów degradacyjnych w obu jednostkach strukturalnych. Wszystkie działania w obrębie tej strefy powinny zmierzać do efektywnego wykorzystania tych gleb, poprawy struktury agrarnej a także stopniowego upowszechnienia ekologicznych metod gospodarowania;
- **Strefa ochrony krajobrazu obrzeża Wyżyny Sandomierskiej i doliny Opatówki** — obejmująca najbardziej pofałdowany obszar krawędzi Wyżyny Sandomierskiej oraz wyjątkowo atrakcyjną krajobrazowo i turystycznie dolinę Opatówki. Głównym kierunkiem zagospodarowania tej strefy będzie intensyfikacja rolnictwa prowadzona współzależnie z ochroną i przystosowaniem walorów krajobrazowych do rozwoju różnych form turystyki. Wymaga to oznakowania i udostępnienia najcenniejszych walorów i obiektów oraz odpowiedniego pobudzenia lokalnej aktywności. Istotne znaczenie mieć też będzie poprawa estetyki i stanu sanitarnego zabudowy, oraz zwiększenie (odtworzenie) małej retencji wodnej. Pilnego rozwiązania wymaga także problem usprawnienia ochrony przeciwpowodziowej doliny.
- **Strefa ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowych Doliny Wisły** — skupiająca tereny związane funkcjonalnie z Wisłą i jej środowiskiem. Nadrzędnym kierunkiem działalności przestrzennej w tej strefie będzie zachowanie i wzmocnienie funkcji ekologicznych doliny Wisły (służyć temu ma projektowany w planach wyższego rzędu Park Krajobrazowy Doliny Środkowej Wisły) oraz utrzymanie sprawnie działającego systemu zabezpieczenia przeciwpowodziowego. Wszelka działalność gospodarcza w tej strefie winna posiadać charakter proekologiczny.
- **Strefa koncentracji procesów urbanizacyjnych** — związana z bezpośrednim oddziaływaniem Sandomierza, obejmuje przygraniczne sołectwa tj.: Gierlachów, Kamień Łukawski i Kamień Nowy, które poddane są przyśpieszonemu procesowi urbanizacji (tendencje do żywiołowej lokalizacji zabudowy mieszkaniowej - jednorodzinnej, przekształcanie w strefę sypialnianą miasta). Głównym kierunkiem polityki przestrzennej w tej strefie będzie eliminowanie kolizji pomiędzy

rolniczym wykorzystaniem dobrej jakości gleb a nieuporządkowaną ekspansją zabudowy nierolniczej. Prowadzenia odpowiedniej polityki przestrzennej wymagają również tereny położone we wskazanych w studium strefach ochrony Sandomierza.

W ramach w/w stref polityki przestrzennej wyodrębnia się następujące obszary i tereny:

- **Obszary obiektów prawnie chronionych i proponowanych do objęcia ochroną** — obejmuje występujące na terenie gminy obszary i obiekty podlegające ochronie prawnej lub predysponowane do objęcia tego rodzaju ochroną, tj.:
  - rezerваты przyrody (istniejące i projektowane),
  - pomniki przyrody (istniejące i projektowane),
  - projektowany Park Krajobrazowy Doliny Środkowej Wisły,
  - projektowane stanowiska dokumentacyjne,
  - lasy,
  - obszary koncentracji zalesień,
  - obiekty i zespoły zabytkowe (wg rejestru WKZ i ewidencji),
  - pozostałe obiekty zabytkowe,
  - miejsca pamięci narodowej,
  - kapliczki i krzyże przydrożne,
  - stanowiska archeologiczne,
  - strefa ochrony krajobrazu „K” i powiązań widokowych, proponowana przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
  - strefa ochrony krajobrazu „K” (na podstawie m.o.p.z.p. miasta Sandomierza z 1988 roku),
  - strefa ochrony ekspozycji „E” (na podstawie m.o.p.z.p. miasta Sandomierza z 1988 roku),
  - punkty widokowe,
  - dominanty krajobrazowe.
- **Obszary działań proekologicznych** — skupia obszary i tereny, na których proponuje się prowadzenie konkretnych działań zapobiegawczych i ochronnych, warunkujących utrzymanie, bądź przywrócenie pożądanych walorów ekologicznych:
  - obszary działań przeciwoerozyjnych,
  - obszary działań przeciwpowodziowych,
  - obszary występowania złóż surowców mineralnych,
  - tereny wód otwartych,
  - granica zasięgu głównego zbiornika wód podziemnych,
  - międzynarodowy korytarz ekologiczny,
  - regionalny korytarz ekologiczny,
  - lokalny węzeł ekologiczny.
- **Obszary osadnictwa i rozwoju gospodarczego** — podstawowe działania w ramach tych obszarów powinny zmierzać do zapewnienia wielofunkcyjnego rozwoju gminy w tym terenów rozwojowych dla mieszkalnictwa, urządzeń obsługi ludności i rolnictwa, rozwoju przedsiębiorczości, w zależności od lokalnych potrzeb i uwarunkowań.



Jednocześnie wprowadza się ograniczenia lokalizacji nowej zabudowy na obszarach: zagrożonych powodzią w przypadku zerwania wałów, zlokalizowanych wzdłuż drogi wojewódzkiej (w uzasadnionych brakiem innych rozwiązań przestrzennych przypadkach dopuszcza się tu lokalizację nowej zabudowy pod rygorem zachowania odpowiedniej do klasy drogi odległości linii zabudowy).

Na obszarach o wyjątkowo cennych walorach przyrodniczo-krajobrazowych szczególnie istotne jest umiejętne wkomponowanie nowoprojektowanej architektury w otaczający krajobraz.

Utrzymuje się ustanowioną w obowiązującym w planie ogólnym hierarchię systemu osadniczego. Główne funkcje administracyjno-kulturalno-usługowe z uzupełniającą funkcją mieszkaniową i produkcyjną będą nadal rozwijane w ośrodku gminnym — Dwikozach.

Przewiduje się możliwość lokalizacji drobnej przedsiębiorczości w ramach istniejących siedlisk. Potencjalny obszar rozwoju przedsiębiorczości ma szansę np. powstać w powiązaniu z budową projektowanej obwodnicy Dwikóz (dogodne warunki komunikacyjne oraz możliwość zapewnienia niezbędnych mediów: gaz, elektryczność, woda, kanalizacja). W celu ograniczenia negatywnego oddziaływania na sąsiadujące tereny proponuje się wprowadzenie tam strefy zieleni izolacyjnej.

- obszary zabudowy wielorodzinnej,
  - obszary zabudowy jednorodzinnej — wielofunkcyjnej (o charakterze skupionym), określone granicą dopuszczalnego rozwoju osadnictwa,
  - obszary rozproszonej zabudowy zagrodowej z dopuszczeniem modernizacji i uzupełnień,
  - obszary zabudowy usługowej publicznej i komercyjnej,
  - obszary zabudowy przemysłowo-składowej,
  - obszary potencjalnego zagospodarowania turystycznego,
  - obszary potencjalnego rozwoju przedsiębiorczości.
- **Obszary komunikacji i infrastruktury technicznej** — obejmują tereny przewidziane pod docelowe rozwiązania w zakresie drogi krajowej, wojewódzkiej, dróg powiatowych i lokalnych, linii, stacji i przystanków kolejowych, ścieżek rowerowych; oraz obszary infrastruktury technicznej, w tym pod docelowy przebieg linii elektroenergetycznej 110 kV wraz ze strefą uciążliwości, gazociągu wysokiego ciśnienia wraz ze stacją redukcyjno-pomiarową, central telefonicznych, oczyszczalni ścieków, ujęć wody.

- **Obszary obowiązkowego sporządzania planów miejscowych**

Zgodnie z wymogami art. 6 ust. 5 pkt. 7 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym w „Studium...” wyodrębnia się obszary, dla których istnieje obowiązek sporządzania planów miejscowych:

– na podstawie przepisów szczególnych (art. 53 ustawy Prawo geologiczne i górnicze) dla terenów górniczych:

I. piasków Góry Wsokie — Gawron — Boleń,

II. surowców ilastych Szczytniki — Tarłowski,

III. surowców ilastych Szczytniki — Klimek I,

– ze względu na istniejące uwarunkowania:

- IV. centrum administracyjno-usługowego gminy, sołectwo Dwikozy,
- V. obszaru intensyfikacji procesów urbanizacyjnych związanych ze strefą funkcjonalną miasta Sandomierza, sołectwa: Gierlachów, Kamień Nowy, Kamień Łukawski.

## KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ W WIODĄCYCH DZIEDZINACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

### 1. OSADNICTWO

Kształtując zabudowę gminy należy kierować się zasadą zachowania ładu przestrzennego. Bardzo istotne w tym zakresie jest określenie skali, typu i formy nowej zabudowy, w nawiązaniu do form tradycyjnych oraz umiejętne wpisanie w otaczający krajobraz z uwzględnieniem walorów przyrodniczych i kulturowych. Ważne jest również oszczędne wykorzystanie istniejących zasobów i terenów, a także ograniczenie istniejących i potencjalnych konfliktów mających swoje źródło w różnych sposobach użytkowania terenów.

W zakresie lokalizacji mieszkalnictwa i usług należy dążyć do zapewnienia odpowiednich standardów nie tylko pod względem stanu technicznego budynków ale też wyposażenia ich w pełny zakres infrastruktury technicznej. Tereny lokalizacji tych funkcji powinny mieć zapewnioną prawidłową obsługę transportową i dogodną dostępność do usług publicznych. Powinno się przy tym zadbać o jakość środowiska, walory estetyczne zabudowy i zagospodarowania terenu oraz atrakcyjność przestrzeni publicznej (oświetlenie, chodniki, kompozycje zieleni dekoracyjnej, mała architektura itp.).

Istniejąca na obszarze gminy zabudowa jest w znacznym stopniu zwarta, co niewątpliwie jest zjawiskiem pożądanym, bowiem ułatwia zapewnienie wszystkich mediów a co za tym idzie podniesienie standardu zamieszkania. Charakteryzuje się ona jednak brakiem spójności estetycznej (zróznicowana kubatura budynków — ich wysokość, kształt oraz spadek połąci dachowych, kolorystyka elewacji brak zachowania tej samej linii zabudowy itp.) co prowadzi do braku spójności i ładu przestrzennego..

W celu eliminacji negatywnych procesów osadniczych oraz poprawy możliwości wyposażenia terenów w urządzenia infrastruktury społecznej proponuje się następujące kierunki kształtowania zabudowy:

- modernizacja istniejącej zabudowy, uzupełnienie jej w obrębie istniejących siedlisk, a także wprowadzanie nowych obiektów i ich zespołów będzie miało miejsce na terenach wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem ustalonych w studium granic dopuszczalnego rozwoju osadnictwa. W granicach tych nie wydziela się poszczególnych funkcji zabudowy, zakładając swobodę ich kształtowania pod warunkiem respektowania przepisów prawa budowlanego oraz wymogów sanitarnych;
- przywracanie wysokiej wartości walorów architektoniczno-estetycznych wiejskim zespołom zabudowy zagrodowej i mieszkalnej podczas przeprowadzanych remontów i modernizacji (nawiązywanie do stylu i cech budownictwa regionalnego);

- eliminacja typowych powtarzalnych rozwiązań architektonicznych na rzecz indywidualnie kształtowanych nowych obiektów zagrodowych, mieszkalnych i produkcyjno-usługowych oraz ich zespołów, uwzględniając dostosowanie skali zabudowy do specyfiki terenu oraz lokalne tradycje budowania - wykorzystywanie lokalnych surowców w tym cegły;
- ograniczenie wyznaczenia nowych terenów zabudowy na obszarach węzłów ekologicznych, dolin rzecznych, gruntach rolnych o klasach bonitacji I – III i gruntach pochodzenia organicznego;
- wspieranie najlepszych przykładów adaptacji istniejących obiektów miejscowej zabudowy dla utrzymania charakterystycznych elementów układu urbanistycznego poszczególnych wsi;
- uwzględnianie następujących zasad kształtowania nowej zabudowy; dwuspadowe, symetryczne dachy lub czterospadowe o nachyleniu połaci od 35° do 45° lokalizacja szczytowo lub kalenicowo do drogi w zależności od lokalnej tradycji, kształtowanie detalu architektonicznego nawiązującego do cech regionalnych;
- ograniczenie gabarytów zabudowy do 2 kondygnacji (wyjątek stanowi centrum ośrodka gminnego);
- szczegółowe określenie w planach zagospodarowania przestrzennego zasad architektoniczno-budowlanych mających na celu poprawę estetyki zabudowy oraz uwzględnienie i utrwalenie tradycji budowlanych.
- zachowanie „reliktów” tradycyjnej zabudowy wiejskiej, ważnego elementu tożsamości kulturowej gminy;
- wprowadzanie w nowych siedliskach i uzupełnienie w już istniejących zadrzewień i zakrzewień przydomowych, a przy obiektach produkcyjno-usługowych i hodowlanych obowiązkowe realizowanie pasów zieleni osłonowej;
- w przypadku realizacji większych zespołów urbanistycznych konieczne jest prawidłowe rozmieszczenie ich funkcji oraz zapewnienie bezkolizyjnych powiązań między funkcjami konfliktowymi;
- respektowanie wymagań ochrony ppoż i bezpieczeństwa publicznego.

Dostrzegając potencjalne możliwości rozwoju przestrzennego ośrodka gminnego i nobilitację Dwikóz na jednostkę osiedleńczą o charakterze małego miasta z centrum administracyjno-usługowym oraz funkcjami mieszkalnictwa, przedsiębiorczości i turystyki za niezbędne uznaje się wdrożenie następujących kierunków zagospodarowania tego ośrodka:

- ograniczenie zabudowy do wysokości 3 kondygnacji z jednoczesnym kształtowaniem zwartej jej charakteru;
- ograniczenie zabudowy punktów i ciągów widokowych;
- zdecydowane podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznej (centrum usługowe, miejsca koncentracji usług) m.in. poprzez odpowiednie kształtowanie nawierzchni dróg i placów, oświetlenie, wprowadzenie małej architektury jak m.in. ławki, latarnie, kosze na śmieci, szyldy, przystanki (na etapie planu miejscowego konieczne jest podjęcie decyzji o stworzeniu serca przyszłego miasta — centrum administracyjno-usługowego);
- wyeliminowanie ruchu tranzytowego drogą realizacji obwodnicy wschodniej;

- egzekwowanie zasad zabudowy dotyczących kształtów dachu oraz kubatury budowanych obiektów z nawiązaniem do miejscowej tradycji i cech regionalnych;
- sprecyzowanie atrakcyjnych ofert terenów pod różne cele rozwojowe;
- jak najszybsza realizacja zbiorczego systemu kanalizacji i utylizacji odpadów stałych.

## 2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Podstawowym celem w dziedzinie ochrony środowiska jest ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska naturalnego gminy, zapewniające sprawiedliwy dostęp do jego zasobów dzisiejszym i przyszłym pokoleniom mieszkańców, traktując je jako wartości o znaczeniu ponadlokalnym, dążąc do poprawy jego stanu.

Wiodącą prawidłowością w omawianej dziedzinie, która stanowi jednocześnie kryterium realizacji głównego celu zagospodarowania przestrzennego województwa będzie przyjęta w Konstytucji RP, **zasada zrównoważonego rozwoju**. Jej podstawowym założeniem jest takie prowadzenie polityki i działań w poszczególnych sektorach gospodarki i życia społecznego, aby zachować zasoby i walory środowiska w stanie zapewniającym trwałe, nie doznające uszczerbku, możliwości korzystania z nich zarówno przez obecne jak i przyszłe pokolenia, przy jednoczesnym zachowaniu trwałości funkcjonowania procesów przyrodniczych oraz naturalnej różnorodności biologicznej na poziomie regionalnym, ekosystemowym, gatunkowym i genowym.

Kierunki rozwoju gminy muszą być podporządkowane dążeniom do utrzymania obecnego modelu funkcjonowania przyrody i podejmowania działań proekologicznych zmierzających do zahamowania degradacji wód, powietrza atmosferycznego, gleb i krajobrazu. Działania samorządu gminy na rzecz poprawy stanu środowiska przyrodniczego są integralną częścią dążeń do poprawy jakości życia stałych mieszkańców i do zwiększenia atrakcyjności obszaru gminy dla gości.

### ***Obiekty prawnie chronione i system przyrodniczy gminy***

Przedmiotem ochrony są istniejące oraz projektowane na obszarze gminy formy ochrony przyrody (istniejące — rezerwat i pomniki przyrody, projektowane — park krajobrazowy, rezerваты, stanowiska dokumentacyjne i pomniki przyrody), oraz system przyrodniczy gminy, który tworzą kompleksy leśne i doliny rzeczne.

- ciągła ochrona obiektów prawnie chronionych zgodnie z ustawą o ochronie przyrody i aktami prawnymi je ustanawiającymi;
- utworzenie nowych form ochrony przyrody:

#### ⇒ ***Projektowany Park Krajobrazowy Doliny Środkowej Wisły***

Po raz pierwszy w 1991 r. Komitet Ochrony Przyrody PAN w uchwale nt. zagospodarowania i ochrony dużych rzek i ich dolin zaproponował utworzenie Parku Krajobrazowego w dolinie Wisły oraz włączenie jej odcinka między Sandomierzem i Płockiem do międzynarodowej Konwencji Ramsarskiej o ochronie miejsc rozrodu ptaków wodno-błotnych. Koncepcję utworzenia tego parku popierają wszystkie gremia zajmujące się ochroną przyrody w Polsce (PROP, PAN, LOP i in.). Ponadto propozycja jego utworzenia została zamieszczona w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa

świętokrzyskiego” oraz „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego”. „Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Dwikozy” zawiera propozycję przebiegu granic ww. parku (wschodnia część gminy, o pow. 620 ha) oraz postuluje włączenie obszaru całej gminy w obręb jego otuliny.

⇒ **projektowane rezerwaty** (źródło: „Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Dwikozy”).

– „**Kichary**” — rez. częściowy, biocenotyczny, o pow. 17,5 ha, położony na terenie wsi Kichary Stare. Obejmuje fragment zbocza przełomowej doliny Opatówki, pociętego wąwozami powstałymi wskutek działania erozji wodnej. Południowa ekspozycja i lessowe podłoże stworzyły dogodne warunki do wytworzenia się płatów roślinności kserotermicznej.

– „**Dwikozy**” — rez. fitocenotyczny, o pow. 1,71 ha, położony na terenie miejscowości Góry Wysokie w pobliżu boiska sportowego. Obejmuje zbocze lessowe Opatówki w południowej ekspozycji, rozcięte wąwozem, porośnięte roślinnością kserotermiczną. Niezwykle interesująca jest także fauna bezkręgowców związana z tymi siedliskami.

*Uwaga: Obiekt ten był objęty ochroną jako użytek ekologiczny, na mocy ust. z dn. 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody stracił swój status prawny.*

– „**Panińska Góra**” — rez. częściowy, fitocenotyczny, o pow. 2,15 ha, położony na terenie wsi Słupcza. Zajmuje strome, lessowe wyniesienie z płatami muraw kserotermicznych. Największą osobliwością rezerwatu jest ostnica powabna, która została wpisana do „Polskiej czerwonej listy roślin” i znana jest obecnie tylko z pięciu stanowisk w Polsce. Niezwykle interesująca jest także fauna bezkręgowców związana z tymi siedliskami.

*Uwaga: Obiekt ten był objęty ochroną jako użytek ekologiczny, na mocy ust. z dn. 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody stracił swój status prawny.*

– „**Łachy pod Zawichostem**” — rez. ornitologiczny, o pow. ok. 213 ha (81 ha w gm. Dwikozy). Obejmuje on koryto Wisły wraz z dużą wyspą i łachą wiślaną. Został zaprojektowany w celu zabezpieczenia egzystencji licznym gatunkom ptactwa wodnego (występują 2 gatunki wymienione w „Polskiej czerwonej księdze zwierząt” — sieweczka rzeczna i rybitwa białoczelna). Dla rezerwatu zaprojektowano otulinę o pow. ok. 272 ha (94 ha w gminie Dwikozy).

⇒ **projektowane stanowiska dokumentacyjne** (źródło: „Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Dwikozy”).

– **odsłonięcie osadów miocenu** w nieużytkowanym kamieniołomie na terenie wsi Bykowiec w obrębie lewej krawędzi doliny Opatówki

⇒ **projektowane pomniki przyrody** (źródło: „Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Dwikozy”).

– **stanowisko gązela żółtego** — w pobliżu miejscowości Bożydar, pomiędzy wałem przeciwpowodziowym a Wisłą;

– **stanowisko wiśni karłowatej** — w miejscowości Dwikozy, na skarpach po obu stronach drogi z Dwikóz do Gór Wysokich;

- **klon zwyczajny** — w miejscowości Góry Wysokie, w centralnej części cmentarza;
  - **stanowisko kotewki orzecha wodnego** — w pobliżu miejscowości Kamień Łukawski, u podnóża rezerwatu Góry Pieprzowe;
  - **odsłonięcie profilu geologicznego** zlokalizowane na lewym brzegu Opatówki w miejscowości Góry Wysokie
- podjęcie działań zmierzających do likwidacji zagrożeń i ograniczenia degradacji obiektów prawnie chronionych;
  - uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu postanowień przepisów szczególnych z zakresu ochrony przyrody;
  - zapewnienie przestrzennej ciągłości systemu przyrodniczego drogą przekształceń i wiązania „wyspowo” występujących elementów przyrodniczych w jednolity układ;
  - szczególna ochrona doliny Wisły będącej ważnym elementem europejskiego systemu przyrodniczego (dolina Wisły pełni rolę międzynarodowego korytarza ekologicznego);
  - użytkowanie terenów systemu przyrodniczego zgodnie z jego naturalnymi predyspozycjami (warunkami fizjograficznymi) i jego chłonnością i odpornością na zniszczenie;
  - zakaz lokalizowania w obrębie systemu przyrodniczego obiektów i urządzeń szkodliwych i uciążliwych dla środowiska;
  - usunięcie lub ograniczanie szkodliwych oddziaływań na środowisko, które mogą niekorzystnie wpływać na funkcjonowanie systemu przyrodniczego oraz zasoby i stan flory i fauny:
    - likwidacja lub minimalizacja ograniczającego działania barier ekologicznych, poprzez egzekwowanie rozwiązań projektowych zmniejszających izolację ekologiczną elementów systemu przyrodniczego;
    - ograniczenie stosowania nawozów sztucznych i środków ochrony roślin,
    - zakaz lokalizacji bezściołowych ferm hodowli zwierząt,
    - zakaz rolniczego użytkowania ścieków i gnojowicy;
    - likwidacja „dzikich” zrzutów ścieków do wód powierzchniowych,
    - zakaz lokalizacji składowisk odpadów,
    - likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci;
  - odtwarzanie zdegradowanych elementów systemu przyrodniczego.

### ***Ochrona kompleksów leśnych***

Przedmiotem ochrony są istniejące kompleksy leśne, zadrzewienia i zakrzewienia.

- pielęgnacja i uzupełnienie istniejących zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz skupień roślinności o różnorodnych funkcjach środowiskowych (glebochronne, wiatrochronne, biocentyczne i krajobrazowe), zwłaszcza w odniesieniu do agrosystemów, które są wyjątkowo podatne na utratę równowagi ekologicznej;
- zachowanie i powiększanie biologicznej różnorodności lasów wyrażające się poprzez ochronę wszystkich występujących w gminie kompleksów leśnych (szczególnie resztek lasów i zarośli łągowych w dolinie Wisły);

- wzbogacanie gatunkowej, wiekowej i przestrzennej struktury drzewostanów zgodnie z warunkami siedliskowymi;
- ochrona gruntów leśnych przed nieuzasadnioną zmianą przeznaczenia na inne cele;
- wprowadzanie naturalnych metod ochrony drzewostanów;
- wprowadzanie dolesień na gruntach o niskiej bonitacji, zagrożonych procesami degradacji ziemi, terenach wododziałów i obszarach, które mogą być włączone w obręb zwartych kompleksów leśnych, przy zachowaniu urozmaiconego przebiegu granicy rolno-leśnej;
- racjonalna regulacja granicy kompleksów leśnych (zapobiegająca jej nadmiernemu uproszczeniu) oraz kształtowanie strefy ekotonowej.

### ***Ochrona pozostałych obszarów i obiektów cennych przyrodniczo***

Przedmiotem ochrony są istniejące doliny rzeczne, tereny podmokłe, torfowiska, łąki, oczka wodne, zbiorowiska kserotermiczne, wąwozy i jary lessowe, zadrzewienia i zakrzewienia.

- ochrona istniejących dolin rzecznych (szczególnie doliny Wisły i Opatówki), starorzeczy, łąk, oczek wodnych i zbiorowisk szuwarowo-bagiennych, które z uwagi na ich duże walory przyrodnicze powinny być zachowane i powiększane;
- bezwzględny zakaz wypalania traw i wiklin nadrzecznych;
- wykluczenie zabudowy z obszarów dolin rzecznych;
- wprowadzenie zakazu realizacji jednostronnych melioracji odwadniających;
- pozostawianie nieuregulowanych rzek, szczególnie tych, których funkcje przyrodnicze nie uległy dotychczas dewastacji;
- zachowanie istniejących zbiorowisk kserotermicznych;
- przywrócenie i utrzymanie na terenach objętych intensywną gospodarką rolną bogatej struktury krajobrazu ze znacznym udziałem ekosystemów odznaczających się znaczną różnorodnością biologiczną (łąk, pastwisk, zadrzewień, zakrzewień, skarp, wąwozów, oczek wodnych i in.);
- rekonstrukcja zdegradowanych ekosystemów i siedlisk, szczególnie leśnych i wodno-błotnych,
- w przypadku niezbędnych melioracji konieczne jest zadbanie o nienaruszenie cennych przyrodniczo ekosystemów;
- zgodność charakteru i poziomu intensyfikacji zagospodarowania z cechami środowiska przyrodniczego oraz jego naturalną chłonnością i odpornością na zniszczenie.

### ***Ochrona gruntów rolnych***

Przedmiotem ochrony gleby wysokich klas bonitacyjnych podlegające ochronie prawnej oraz agrosystemy, zwłaszcza w aspekcie przeciwdziałania ich degradacji.

- ochrona gruntów klas bonitacyjnych I–III przed nieuzasadnioną zmianą przeznaczenia na cele nierolne;
- przeciwdziałanie procesom erozji poprzez stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych oraz nie pozostawianie gruntów o dużych spadkach bez trwałej pokrywy roślinnej;



- przeciwdziałanie procesom stepowienia gleb poprzez powiększanie obszarów leśnych i wprowadzenie zakazu realizacji jednostronnych melioracji odwadniających;
- zmiana użytkowania gruntów ornych na zboczach o dużych spadkach na sady, trwałe użytki zielone i zadrzewienia;
- dostosowanie poziomu nawożenia do zasobności gleb i potrzeb uprawianych roślin, zwiększenie nawożenia organicznego;
- zabezpieczenie stacji paliw przed możliwością przedostania się do gleby substancji ropopochodnych;
- eliminowanie zagrożeń środowiskowych związanych z intensyfikacją produkcji rolnej (m.in. nadmierne stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin, ubożenie krajobrazu);
- rozwój ekologicznej produkcji rolnej.

### ***Ochrona wód powierzchniowych***

Przedmiotem ochrony są istniejące ciek i wraz z ich dolinami rzeczny, kanały melioracyjne, zbiorniki retencyjne, oczka wodne i tereny podmokłe.

- bezwzględna ochrona zasobów i jakości wód powierzchniowych: istniejących cieków i zbiorników, kanałów melioracyjnych, śródpolnych i śródleśnych oczek wodnych oraz terenów podmokłych;
- respektowanie wymogów ochronnych obowiązujących w strefach ochronnych zbiorników wód podziemnych i wokół ujęć;
- realizacja kompleksowej gospodarki wodno-ściekowej;
- równoczesna realizacja systemu wodociągowych i kanalizacyjnych, zwłaszcza na nowych terenach budowlanych;
- realizacja komunalnych inwestycji proekologicznych, w szczególności: kolektorów sanitarnych, deszczowych, oczyszczalni ścieków;
- wyposażanie rozproszonej zabudowy i obiektów zlokalizowanych poza zwartymi obszarami osadniczymi w indywidualne urządzenia oczyszczania ścieków;
- stopniowa eliminacja zanieczyszczeń obszarowych poprzez racjonalne stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin, w wyniku czego nastąpi wzmocnienie naturalnych procesów samooczyszczania się cieków;
- zapewnienie oczyszczania wszystkich odprowadzanych ścieków i podjęcie działań w celu likwidacji zrzutu zanieczyszczeń do wód;
- zakaz wylewania nieczystości z szamb w miejscach przypadkowych;
- zakaz rolniczego użytkowania ścieków i gnojowicy;
- likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci;
- zachowanie, a w razie potrzeby rekonstrukcja, biologicznej obudowy cieków i zbiorników wodnych (zadrzewienia, zakrzaczenia, pasy szuwarów, trwałe użytki zielone) dla zahamowania spływów powierzchniowych z pól uprawnych;
- ochrona i odtwarzanie naturalnych zbiorników retencyjnych (zbiorniki wodne, bagna, torfowiska, nieuregulowane ciek, oczka wodne, tereny podmokłe, lasy łąkowe).

### ***Główny zbiornik wód podziemnych i jego strefy ochronne***

Przedmiotem ochrony jest główny zbiornik wód podziemnych GZWP nr 422 — Romanówka.

- kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej;
- racjonalne stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin;
- zakaz rolniczego wykorzystania ścieków i gnojowicy;
- likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci;
- ochrona terenów znajdujących się nad zbiornikiem przed intensywną zabudową;
- zakaz lokalizacji na obszarach GZWP przemysłu i obiektów stwarzających zagrożenie dla jakości wód podziemnych (szczególnie wysypisk odpadów).

### ***Ochrona powietrza atmosferycznego i ochrona przed hałasem***

- wprowadzenie względnie modernizacja urządzeń ograniczających emisję zanieczyszczeń powietrza w zakładach przemysłowych;
- wprowadzenie instalacji odpylających i odsiarczających w lokalnych kotłowniach opalanych węglem oraz propagowanie ich modernizacji w kierunku zmiany nośników energii na przyjazne środowisku;
- poprawa stanu nawierzchni dróg;
- stosowanie paliw niskoemisyjnych;
- ograniczenie zanieczyszczeń motoryzacyjnych i uciążliwości związanych z hałasem na terenach zwartej zabudowy i wzdłuż ciągów komunikacyjnych o największym natężeniu ruchu poprzez stosowanie zieleni izolacyjnej i ekranów akustycznych.

### ***Powstrzymanie procesów degradacji środowiska przyrodniczego***

- wprowadzenie zakazu lokalizacji budowli i obiektów obniżających walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz rozbudowy istniejących obiektów w sposób degradujący te walory;
- egzekwowanie obowiązku sporządzania przez inwestorów ocen oddziaływania na środowisko obiektów mogących pogorszyć stan środowiska;
- obowiązek realizacji niezbędnych inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej w sposób jak najmniej szkodliwy dla środowiska;
- realizacja kompleksowego systemu gospodarki odpadami (systemu odbioru i segregacji odpadów, odzysk i zagospodarowanie odpadów użytkowych, wywóz odpadów na wysypisko oraz do kompostowni i spalarni);
- likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci;
- realizacja kompleksowej gospodarki wodno-ściekowej;
- stosowanie technik i technologii niskoenergetycznych, wodooszczędnych, niskoodpadowych i mało szkodliwych dla środowiska;
- uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu postanowień przepisów szczególnych z zakresu ochrony środowiska i walorów krajobrazowych;
- prowadzenie edukacji ekologicznej i kształtowanie właściwych postaw mieszkańców wobec środowiska przyrodniczego.

### **Zasoby surowców mineralnych**

Zasoby surowców mineralnych należą do grup nieodnawialnych, stąd też ochrona złóż i ich racjonalne wykorzystanie powinno stanowić istotny cel regionalnej polityki przestrzennej. Każdorazowa decyzja o podjęciu eksploatacji wymaga dokonania bilansu zysków i strat, obejmującego z jednej strony prognozę popytu na surowiec i korzyści gospodarcze, a z drugiej ocenę wpływu wydobycia na środowisko przyrodnicze. Eksploatacja złóż, aktywizuje gospodarczo gminę lecz powinna się odbywać z uwzględnieniem kryteriów polityki przestrzennej:

- wydobywanie surowców zgodnie z wymogami obowiązujących przepisów prawa, w tym ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- nielokalizowanie na obszarach udokumentowanych złóż inwestycji nie związanych z działalnością górniczą;
- przestrzeganie zasad bezpieczeństwa eksploatacji surowców w odniesieniu do obszarów zamieszkałych, atrakcyjnych turystycznie, o wysokich walorach przyrodniczych i rolniczych;
- optymalne wykorzystanie złóż, zmniejszenie ilości powstających odpadów drogą stosowania nowoczesnych technologii eksploatacji i przeróbki;
- wprowadzenie zieleni osłonowej, izolującej przyrodniczo i wizualnie tereny wydobycia;
- rekultywacja byłych wyrobisk oraz likwidacja nielegalnej eksploatacji kopalin;
- egzekwowanie wymogu sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów górniczych.

### **3. DZIEDZICTWO KULTUROWE**

Celem ochrony dóbr kultury (jak mówi art.3 ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury, z późniejszymi zmianami), jest ich zachowanie, należyte utrzymanie oraz społecznie celowe wykorzystanie i udostępnienie dla celów naukowych, dydaktycznych i wychowawczych, tak aby służyły nauce oraz popularyzacji wiedzy i sztuki, stanowiły trwałe elementy rozwoju kultury i były czynnym składnikiem życia współczesnego społeczeństwa.

Kierunki realizacji ww. celu wyznaczają następujące działania:

- wszelka działalność inwestycyjna wobec stanowisk archeologicznych zlokalizowanych na obszarze gminy jest uwarunkowana zapewnieniem na koszt inwestora nadzoru archeologicznego, prowadzonego przez dyplomowanego archeologa na podstawie zezwolenia wydanego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków lub wyprzedzających badań ratowniczych, w zależności od zakresu inwestycji i stopnia naruszenia zabytkowych struktur;
- na obszarze gminy z mocy ustawy o ochronie dóbr kultury (Dz. U. Nr10, poz. 48 z 1962 r. i Nr 56, poz. 322 z 1990 r., Nr 5, poz. 24 art. 22) wszystkich wykonawców prac ziemnych, budowlanych obowiązuje konieczność powiadomienia władz lokalnych i właściwego konserwatora zabytków o znalezieniu przedmiotu, który posiada cechy zabytku oraz zabezpieczenia takiego znaleziska i natychmiastowego wstrzymania dalszych prac, mogących je uszkodzić lub zniszczyć. Zniszczenie lub usunięcie takiego przedmiotu z kontekstu, w którym został znaleziony jest równoznaczne z utratą części bardzo istotnych informacji o odkryciu;

- na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji terenowej stwierdza się brak następujących obiektów zabytkowych: i wnioskuje się o wykreślenie ich z ewidencji zabytków:
  - dom nr 17, drewn., k. XIX w. (sołectwo Bożydar),
  - dom nr 17, drewn., pocz. XX w., ul. Ogrodowa (sołectwo Dwikozy),
  - dom nr 7, drewn., pocz. XX w. (sołectwo Mściów),
  - dom nr 54, drewn., 3 ćw. XIX w. (sołectwo Mściów),
  - dom nr 55, drewn., ok. 1850 r. (sołectwo Mściów),
  - dom nr 60, mur. – drewn., k. XIX w. (sołectwo Nowe Kichary),
  - dom nr 61, mur., XIX/XX w. (sołectwo Nowe Kichary),
  - dom nr 230, drewn., ok. 1930 r. (sołectwo Słupcza),
  - dom nr 20, drewn., ok. 1920 r. (sołectwo Szczytniki),
  - dom nr 6, drewn., ok. 1920 r. (sołectwo Winiarki),
  - dom nr 64, drewn. 4 ćw. XIX w. (sołectwo Winiarki).
- obiekty wpisane do rejestru zabytków podlegają ścisłej ochronie a wszelkie prace związane z bieżącymi remontami, odbudową czy też adaptacją, muszą być uzgadniane ze Świętokrzyskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Kielcach, zgodnie z art. 27 ust. 1–3 ww. ustawy o ochronie dóbr kultury, celem zachowania właściwych cech stylistycznych, oraz substancji i konstrukcji zabytkowej;
- w myśl ww. ustawy o ochronie dóbr kultury zarządy gmin są zobowiązane do prowadzenia ewidencji dóbr kultury, znajdujących się na obszarze danej gminy, nie wpisanych do rejestru zabytków Państwowej Służby Ochrony Zabytków. Ustawa o cmentarzach z dnia 28 marca 1933 roku, ochroną obejmuje także groby i cmentarze wojenne;
- właściciel i użytkownik zabytku, w zakresie określonym przepisami prawa, obowiązany jest dbać o jego zachowanie, a w szczególności:
  - zabezpieczyć przed zniszczeniem, uszkodzeniem i dewastacją,
  - niezwłocznie zawiadomić właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków o wydarzeniach mogących mieć ujemny wpływ na stan i zachowanie zabytku,
  - zawiadomić w ciągu jednego miesiąca wojewódzkiego konserwatora zabytków o przejściu własności zabytku na inną osobę lub oddaniu zabytku nieruchomego w całości lub w części w użytkowanie, najem lub dzierżawę (art. 25, ust. 1 ww. ustawy),
- proponuje się przeprowadzenie inwentaryzacji cmentarzy i wniesienie do ewidencji najbardziej wartościowych obiektów architektury sepulkralnej tj. m.in. XIX-wieczne nagrobki na cmentarzu w Górach Wysokich;
- zabytkowe założenia podworskie należy zinwentaryzować oraz opracować dla nich szczegółowe projekty rewaloryzacji i ewentualnie rekonstrukcji zieleni, z możliwością wykorzystania ich na cele rekreacji i wypoczynku;
- należy dbać o zachowanie wartościowych elementów dziedzictwa kulturowego kształtujących tożsamość lokalną, będących świadectwem religijności mieszkańców gminy, tj.: kapliczek, figur i krzyży przydrożnych, które powinny znaleźć się w ewidencji;
- poprawa ładu przestrzennego poprzez harmonijne powiązanie architektury i krajobrazu, wyznaczenie w planach zagospodarowania przestrzennego granic

urbanistycznego rozwoju gminy, skali i gabarytów nowej architektury oraz rygorystyczne ich przestrzeganie, zakaz nadmiernego rozpraszania zabudowy, ograniczenie lokalizacji budowli i elementów infrastruktury technicznej w miejscach eksponowanych krajobrazowo;

- zorganizowanie ekspozycji wraz z dokładnym opisem, w miejscu najciekawszych znalezisk archeologicznych, z możliwością utworzenia w oparciu o podobne elementy ścieżki dydaktycznej obrazującej intensywny rozwój osadnictwa na tych terenach;
- należy dokonać korekty estetycznej dysharmonizującego obiektu, którym jest komin ZPOW zlokalizowany w Dwikozach, w celu neutralizacji jego negatywnego oddziaływania na ogólny wizerunek głównego ośrodka administracyjno-usługowego gminy, może to być np. nadanie odpowiedniej kolorystyki imitującej kolor nieba;
- promowanie wykorzystania i adaptacji obiektów zabytkowych na cele kulturalno-oświatowe (np. adaptacja baszty w Kicharach Nowych na galerię), usługowe związane z obsługą turystyki i rekreacji poprzez stosowanie m.in. ulg podatkowych; bądź rozpropagowanie w mediach oferty wydzierżawienia pod warunkiem ich zagospodarowania i utrzymania w należytym stanie;
- udostępnienie punktów widokowych oraz przestrzeganie rygorów ochronnych wobec stref ochrony krajobrazu i ekspozycji, wymienionych w uwarunkowaniach dziedzictwa kulturowego;
- niezwykle ważna jest również ochrona niematerialnych wartości krajobrazu kulturowego, tj. obyczaje ludowe, legendy, tradycyjny strój, historyczne nazwy miejscowości, coroczne obchody tradycyjnych świąt, działalność zespołów folklorystycznych itp., które świadczą o pielęgnowaniu bogatych tradycji ludowych.

## **4. ROLNICTWO**

### **4.1. Podstawowe założenia polityki przestrzennej w rolnictwie**

Zakłada się, że wiodącą funkcją gminy pozostanie rolnictwo, które będzie nadrzędną funkcją gospodarczą na całym obszarze objętym studium.

Cele i zadania rozwoju przestrzennego w tym sektorze gospodarki winny być jednak dostosowywane do wiodących kierunków zagospodarowania przyjętych w poszczególnych strefach polityki przestrzennej.

W strefie intensywnego rozwoju rolnictwa działalność przestrzenna ukierunkowana będzie na poprawę efektywności gospodarowania oraz dostosowanie tego sektora gospodarki do wymogów konkurencji na rynkach krajowych i UE. Priorytet uzyskują, zatem działania zmierzające do:

- wzrostu areału gospodarstw;
- unowocześnienia warsztatu pracy;
- integracji rolników w grupy producenckie;
- modernizacji otoczenia rolnictwa;
- zagospodarowania środków pomocowych, kierowanych na cele intensyfikacji produkcji.

Jednocześnie preferowane będą działania prowadzące do rozwoju gospodarstw ekologicznych oraz ochrony najcenniejszych zasobów środowiska rolniczego. Nie przewiduje się natomiast preferencji dla konkretnych gałęzi produkcji rolnej, zakładając, że będą one rozwijane stosownie do zapotrzebowania rynku oraz warunków przyrodniczo-glebowych.

W strefie przyrodniczo-krajobrazowej krawędzi Wyżyny Sandomierskiej i doliny Opatówki, intensyfikacji rolnictwa towarzyszyć winny współzależnie działania rolno-środowiskowe prowadzące do ochrony i wzbogacenia walorów przyrodniczo-krajobrazowych a szczególnie:

- zapobieganie erozji wodnej gleb;
- wzbogacenie przestrzeni rolniczej w zieleń wiatrochronną, glebochronną i krajobrazową;
- zwiększenie (odtworzenie) małej retencji wodnej;
- wiązanie rolnictwa z turystyką (agroturystyką);
- przeciwdziałanie dewaloryzacji naturalnego krajobrazu rolniczego;
- poprawa estetyki i stanu sanitarnego siedlisk rolniczych;
- ochrona najcenniejszych zasobów kultury materialnej rolnictwa, zwłaszcza zabytkowych budynków mieszkalnych i gospodarskich jak również związanego z rolnictwem; rękodzieła, folkloru i twórczości ludowej.

W strefie ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowych Wisły działalność rolniczą podporządkowuje się wymaganiom środowiska przyrodniczego Wisły oraz ochronie walorów przyrodniczych i kulturowo-krajobrazowych tego obszaru.

W strefie koncentracji procesów urbanizacyjnych wiodącym zadaniem będzie natomiast ograniczenie (bądź wyeliminowanie) kolizji rolnictwa z innymi funkcjami tego obszaru.

Wśród uniwersalnych kierunków zagospodarowania przestrzeni rolniczej, preferowanych na obszarze całej gminy za najważniejsze uznaje się:

- szczególną ochronę gleb o najwyższej przydatności rolniczej klas bonit. I – III, użytków zielonych, oraz terenów i urządzeń melioracji wodnych (z uwagi na niewielką retencję wód dla potrzeb rolnictwa ochroną tą winny być również objęte wszystkie rzeki, zbiorniki, cieki i oczka wodne oraz tereny przydatne do odtworzenia małej retencji);
- pokrycie zróżnicowanych potrzeb budowlanych sektora rolnego ze szczególnym uwzględnieniem gospodarstw spełniających standardy rynkowe i ekologiczne, grup producentów i ich związków oraz usług z otoczenia rolnictwa, wzmacniających pozycję producentów na rynku artykułów rolnych;
- przystosowanie drobnotowarowej zabudowy wiejskiej do szerszego wprowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, stanowiącej alternatywne źródło dochodu;
- systematyczne zwiększanie i uatrakcyjnianie oferty terenów komunalnych z myślą o inwestorach zewnętrznych.

Istotne znaczenie dla przekształceń rynkowych będzie miało również dostosowanie zagospodarowania przestrzeni rolniczej do wymagań programów pomocowych Unii Europejskiej.

W warunkach gminy największe szanse partycypacji w funduszach pomocowych posiadają działania zmierzające do poprawy struktury obszarowej i

unowocześnienia gospodarstw rolnych, wsparcia grup producentów i ich związków a także stworzenia rynkowego systemu obsługi rolnictwa.

Szansę taką mają również:

- przedsięwzięcia umożliwiające zróżnicowanie działalności gospodarczej w tym szczególnie doposażenie obszarów zabudowy wiejskiej w grupowe systemy oczyszczania ścieków oraz inwestycje służące przyciągnięciu kapitału inwestycyjnego i zwiększeniu pozarolniczych miejsc pracy;
- inwestycje w przemyśle owocowo-warzywnym.

## **4.2. Kierunki i zasady zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej**

### **Przeźren otwarta**

Głównym kierunkiem zagospodarowania obszarów otwartych rpp. będzie wzmożona ochrona gruntów ornych klas bon. I – III i użytków zielonych przed nieuzasadnionym przeznaczaniem na cele nierolnicze oraz zapobieganie ich degradacji zarówno w wyniku procesów erozyjnych jak i nieracjonalnego użytkowania. Obszary te uzyskałyby pierwszeństwo w zakresie komasacji i wymiany gruntów (zwłaszcza dla potrzeb większych obszarowo gospodarstw), melioracji i domeliorowań a także zapobiegania erozji wodnej gleb. Obszary gruntów ornych klas bon. IVa – IVb były by natomiast chronione warunkowo, stosownie do lokalnych potrzeb i preferencji. Zasadą polityki przestrzennej będzie wyłączenie obszarów objętych ochroną wzmożoną z zabudowy nierolniczej jak również drobno towarowej zabudowy zagrodowej, nie wykazującej tendencji rozwojowych.

Dominującym kierunkiem zagospodarowania gruntów rolnych nieopłacalnych w użytkowaniu rolniczym klas bon. V – VI. będzie natomiast rozwój wielofunkcyjny oparty o funkcje nierolnicze. W warunkach gminy transformacja rynkowa rolnictwa wymagać będzie lokalizacji przedsiębiorczości w różnych miejscach predysponowanych do jej aktywizacji (większe wsie, tereny w sąsiedztwie węzłów drogowych itp.) również na gruntach wysokiej bonitacji. Inwestycje te mogłyby być sytuowane na obszarach dopuszczalnego rozwoju osadnictwa, w pełni wyposażonych w infrastrukturę techniczną i łatwo dostępnych pod względem własnościowym.

### **Zabudowa rolnicza**

Przewiduje się stopniowe różnicowanie zabudowy rolniczej oraz wzrost liczby gospodarstw towarowych, osiągających standardy obszarowe i gospodarcze zbliżone do obowiązujących w UE. Gospodarstwa spełniające te kryteria lub też: rozwijające funkcje agroturystyczne związane z konkretnym terenem, podejmujące działalność wymagającą izolacji przestrzennej (np. chów zwierząt gospodarskich pow. 50 DJP, produkcję ogrodniczą zintegrowaną z przetwórstwem OW, usługi rolnicze na skalę stwarzającą uciążliwość dla otoczenia), mogłyby być w uzasadnionych przypadkach lokalizowane poza obszarami koncentracji zabudowy wielofunkcyjnej, jeżeli użytkownik lub inwestor posiada program rozwoju uzgodniony z terenową placówką doradztwa rolniczego. Analogiczne preferencje lokalizacyjne dotyczyłyby inwestycji realizowanych w ramach zintegrowanego rynku żywnościowego, związanych z funkcjonowaniem grup producenckich oraz objętych programami pomocowymi UE.

Ekstensywne elementy zabudowy produkcyjnej jak: siedliska gospodarstw drobnotowarowych nie zwiększających produkcji i areału, zabudowa użytkowników

działek rolniczych (do 1ha), zabudowa zagrodowa z drobnymi usługami lub przetwórstwem rolno-spożywczym bazującym na własnych surowcach itp. będą koncentrowane w ramach skupionej zabudowy wielofunkcyjnej na ogólnie przyjętych w „Studium...” zasadach.

#### **4.3. Założenia rozwoju specjalizacji rolnictwa**

Dwikozy są gminą rolniczą wyspecjalizowaną w produkcji ogrodniczej. Korzystne warunki rozwoju tej gałęzi produkcji oraz ukształtowane powiązania w zakresie zbytu art. ogrodniczych sugerują utrzymanie dotychczasowych kierunków specjalizacji. W części północnej i zachodniej występują również przesłanki ekonomiczne i organizacyjne intensyfikacji produkcji zwierzęcej zaś w części południowej — specjalizacji podmiejskiej. Stabilizacja produkcji rolnej w dłuższej perspektywie czasu zależeć będzie, zatem od utrzymania odpowiednich zdolności przerobowych przetwórstwa owoców i warzyw oraz rozwoju pobliskiej Giełdy Rolno-Ogrodniczej Ziemi Sandomierskiej.

#### **4.4. Gospodarka gruntami**

Osiągnięcie celów przestrzennych w rolnictwie wymagać będzie aktywnego włączenia się samorządu w gospodarkę zasobami gruntów komunalnych, które winny być sukcesywnie tworzone i uzupełniane na obszarach przewidzianych do realizacji inwestycji publicznych, planowanych pod przedsiębiorczość komercyjną oraz przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe i usługowo-produkcyjne. Istotne znaczenie dla rozwoju gminy może mieć przy tym stworzenie atrakcyjnej oferty terenów komunalnych w obszarze funkcjonalnym ośrodka gminnego oraz na innych obszarach, które mogą być przedmiotem zainteresowania przyszłych inwestorów. Omawiane zasoby terenów stanowiąc mogą instrument aktywnego sterowania rozwojem gminy i powinny zapewnić w perspektywie stały dopływ środków finansowych zarówno ze sprzedaży gruntów jak i późniejszych podatków od nieruchomości.

### **5. TURYSTYKA**

Zakłada się, że przyszła koncentracja zagospodarowania turystycznego powinna nastąpić w określonej w „Studium...” strefie ochrony krajobrazu obrzeży Wyżyny Sandomierskiej i doliny Opatówki oraz w mniejszym zakresie, w strefie ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowych Wisły, przy czym w strukturze przestrzeni turystycznej gminy i całego Regionu Nadwiślańskiego dolina Opatówki wyodrębnia się jako autonomiczny mikroregion turystyczny, który winien być objęty odrębnym, miejscowym planem zagospodarowania.

W ramach aktywizacji funkcji turystycznej wskazanym byłoby wykreowanie podaży i popytu na formy rekreacji związane z pobytem na wsi (agroturystyka, turystyka rowerowa i in.) oraz nad wodą, co wiąże się z szerszym udostępnieniem Wisły i zorganizowaniem plaż. Należałoby także zwrócić szczególną uwagę na odpowiednie oznakowanie i udostępnienie atrakcji kulturowych i przyrodniczych gminy (zwłaszcza położonych w bezpośredniej odległości od szlaków turystycznych), dolesienia krawędzi erozyjnych i wąwozów różnymi gatunkami drzew i krzewów (co



mogłoby wzbogacić walory krajobrazowe i wizualne — szczególnie jesienią) jak również budowę publicznej infrastruktury turystycznej (parkingi urządzone, informacja turystyczna, pola namiotowe, urządzenia sportowo-rekreacyjne, itp.) oraz zbiorników wodnych.

Niezbędne jest też wsparcie rozwoju produktu turystycznego m.in. drogą ułatwień dla inwestycji (ulgi podatkowe, preferencje kredytowe, przeprowadzenie akcji szkoleniowo-informacyjnych itp.).

Planując wszelkie działania inwestycyjne prowadzące do rozwoju turystyki i rekreacji należy jednak pamiętać, iż są to obszary prawnie chronione, na których obowiązują wymogi lokalizacyjne, ustalone w planach ochrony. Dlatego też w planach miejscowych, obejmujących przestrzeń turystyczną gminy należy uwzględniać chłonność i elastyczność turystyczną poszczególnych terenów i związane z tym graniczne obciążenie ruchem turystycznym środowiska przyrodniczego. Ułatwi to wybór odpowiednich form turystyki i wyeliminuje potencjalne kolizje środowiskowe.

W świetle określonych wyżej kryteriów zagospodarowania turystycznego gminy za najważniejsze w tej dziedzinie zagospodarowania uznaje się następujące kierunki polityki przestrzennej:

- odpowiednie powiązanie udostępnienia turystycznego walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego z rozbudową infrastruktury turystycznej poprzez:
  - oznakowanie walorów przyrodniczych i kulturowych — tablice kierunkowe i informacyjne umieszczane przy szlakach i drogach oraz przy samych obiektach,
  - organizację punktu informacyjno-rozrządowego ruchu turystycznego w Dwikozach,
  - organizację punktu obsługi tranzytu przy „trasie nadwiślańskiej” — samochodowym szlaku turystycznym,
  - budowę parkingów wzdłuż tras i szlaków turystycznych,
  - wyznaczenie i zagospodarowanie punktów widokowych wzdłuż tras i szlaków turystycznych,
  - wyznaczenie i zagospodarowanie miejsc do wypoczynku i rekreacji (np. Zieleniec, Wzgórza stadionu, Góra Panieńska),
  - wyznaczenie i zagospodarowanie niewielkich pól namiotowych, w szczególności w sołectwach położonych nad Wisłą i w dolinie Opatówki,
  - kojarzenie zagospodarowania turystycznego ze wzmożoną ochroną najcenniejszych walorów przyrodniczych i kulturowych,
- kreowanie urozmaiconej oferty turystycznej i rekreacyjnej, dostosowanej do miejscowych warunków i inicjatyw;
- ochronę przestrzeni turystyczno-rekreacyjnej przed zagospodarowaniem obniżającym atrakcyjność turystyczną;
- znaczącą poprawę estetyki i stanu sanitarnego zabudowy w strefach zagospodarowania turystycznego;
- zapewnienie dogodnych warunków organizacyjno-przestrzennych rozwoju turystyki w tym agroturystyki w planach miejscowych wsi, w których istnieją możliwości rozwoju tej funkcji (proponowane — Kępa Chwałowska, Szczytniki, Bożydar, Mściów, Kamień Nowy, Kamień Łukawski, Góry Wysokie i Kichary Nowe);

- opracowanie gminnego programu rozwoju tej funkcji, który powinien być integralnie związany z zagospodarowaniem turystycznym Rejonu Nadwiślańskiego.

## **6. LEŚNICTWO**

### **6.1. Główne kierunki zagospodarowania leśnego**

Podstawowymi dokumentami określającymi kierunki rozwoju leśnictwa oraz zasady gospodarowania zasobami leśnymi są:

- w lasach państwowych — plan urządzenia lasów Nadleśnictwa Ostrowiec Św.;
- w lasach niepaństwowych — uproszczone plany urządzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa opracowane dla poszczególnych wsi (w przypadku braku takich planów zadania gospodarki leśnej w tych wsiach określa Starosta Powiatu Sandomierskiego).

Ustalenia wymienionych wyżej planów uwzględniono w niniejszym „Studium...” przy określaniu granic lasów w tym lasów ochronnych oraz zasad udostępniania obszarów leśnych dla potrzeb turystyki. Osiągnięcie celów polityki przestrzennej w leśnictwie wymagało będzie ponadto realizacji działań wynikających z obowiązujących przepisów prawa jak i lokalnych uwarunkowań przestrzennych. Za najważniejsze w tym zakresie uznaje się następujące kierunki zagospodarowania:

- powszechną i ciągłą ochronę obszarów leśnych zmierzającą do ich zachowania i powiększenia oraz zrównoważonego rozwoju wszystkich funkcji tych obszarów (przeznaczenie lasów na cele inwestycyjne może nastąpić tylko w szczególnie uzasadnionych przypadkach i po spełnieniu wymogów określonych przepisami o ochronie gruntów rolnych i leśnych);
- tworzenia warunków przestrzennych do zapewnienia lasom skutecznej ochrony ppoż. oraz przeciwdziałania ich zaśmiecaniu;
- zwiększenia powierzchni leśnej drogą zalesiania wskazanych w „Studium...” gruntów prywatnych, zaś w dalszej perspektywie gruntów zagrożonych erozją, pełniących jednocześnie funkcje ochrony głównych cieków wodnych przed wpływem z pól zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego.

### **6.2. Zasady polityki zalesieniowej**

Na obszarze Dwikóz nie występują obecnie większe potrzeby zalesieniowe. Nie mniej w celu umożliwienia partycypacji gminy w funduszach zalesieniowych należy przyjąć, że w areał przyszłych zalesień jak i ich rozmieszczenie określać będzie program gminny związany integralnie z wojewódzkim programem zwiększenia lesistości. Kierunki perspektywicznego rozwoju zalesień precyzuje określona w niniejszym „studium” granica rolno-leśna, która uwzględnia znane na obecnym etapie prac projektowych aspekty wystąpienia takich potrzeb, w tym szczególnie obszary gleb najtrudniejszych w uprawie, o dużych walorach krajobrazowych oraz najbardziej zagrożonych procesami erozyjnymi.

Z uwagi na brak odniesienia się do problematyki zalesieniowej w obowiązującym miejscowym planie ogólnym oraz w planach miejscowych opracowanych w trybie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym zakłada się, że grunty położone w obrębie wskazanej w „Studium...”

granicy rolno-leśnej, mogą być przeznaczane na cele zalesieniowe w wyniku opracowania **miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów do zalesienia lub całej wsi**.

Na wniosek właściciela terenu lub zarządzającego, na cele zalesieniowe mogą być przeznaczane w analogiczny sposób grunty usytuowane poza omawianą granicą pod warunkiem, że spełniają wymogi określone w ustawie o lasach oraz w ustawie o przeznaczaniu gruntów rolnych do zalesienia a ponadto:

- są położone w enklawach lasów istniejących i na terenach, których zalesienie jest uzasadnione względami przyrodniczymi i krajobrazowymi;
- pełnią ważną funkcję ochronną a zagospodarowanie leśne spowoduje, że funkcja ta stanie się bardziej efektywna (obszary erozji);
- są usytuowane w bezpośrednim sąsiedztwie granicy rolno-leśnej pod warunkiem, że zalesienie tych gruntów nie spowoduje kolizji z zagospodarowaniem obszarów sąsiadujących.

Rozwój obszarowy lasów winien być realizowany z uwzględnieniem następujących zasad:

- przywracania i kształtowania leśnych ciągów ekologicznych w skali gminy oraz w układzie ponad gminnym;
- eliminowania kolizji funkcji leśnej z innymi funkcjami terenów;
- wyrównywania linii brzegowej lasów w celu zyskania bardziej zwartych kompleksów, unikając jednak nadmiernego uproszczenia tej linii i sprowadzania jej kształtu do prostych figur geometrycznych;
- zachowania (wzbogacenia) lokalnych walorów krajobrazowych i kulturowych;
- spełnienia wymogów przestrzennych w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

## **7. PROGNOZA ROZWOJU DEMOGRAFICZNEGO**

Z analizy prognozy demograficznej opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny w Warszawie na lata 1998 – 2030 (w układzie powiatów), dla gminy Dwikozy przewiduje się:

- umiarkowany ubytek liczby mieszkańców o ok. 2,2 % do roku 2015 i ok. 6,4 % do r. 2030;
- spadek liczebności grupy w wieku przedprodukcyjnym, co wpłynie na ograniczenie popytu na miejsca w żłobkach, przedszkolach i szkołach;
- wahania stanu liczebnego grupy ludności w wieku produkcyjnym (wysoki wzrost do 2015 r., co spowoduje konieczność zagospodarowania nadwyżek zasobów siły roboczej a następnie spadek do stanu niższego od stanu z roku 1998);
- systematyczny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, co przyspieszy postępujący proces starzenia się mieszkańców jak również spowoduje konieczność usprawnienia pomocy społecznej oraz dostosowania ośrodków przystosowanych dla potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.

Obecne procesy demograficzne jak i przewidywane zmiany w strukturze agrarnej mogą przyczynić się do zwiększonej migracji ludności, zachodzącej zarówno w obrębie gminy (do ośrodka gminnego oraz do strefy zurbanizowanej) jak i pobliskiego miasta Sandomierza.

## 8 UKŁAD KOMUNIKACYJNY

### 8.1. Układ drogowy

Podstawowy układ dróg gminy służący powiązaniom zewnętrznym tworzyć będą:

- droga krajowa nr 79 Warszawa — Sandomierz — Kraków — Bytom biegnąca stycznie do obszaru gminy — zmodernizowana w I etapie do pełnych parametrów drogi głównej (G) a docelowo drogi głównej ruchu przyspieszonego (GP);
- droga wojewódzka nr 777 Sandomierz — Zawichost — droga nr 74 — zmodernizowana do pełnych parametrów drogi głównej (G);
- wybrane drogi powiatowe przystosowane do parametrów klasy technicznej zbiorczej.

Doprowadzenie do klasy GP drogi nr 79 wymagać będzie:

- poszerzenia pasa drogowego do min. 30,0 m;
- utrzymania korony drogi min. 12,0 m i jezdni do 7,0 m;
- wykonania poboczy utwardzonych;
- korekty łuków poziomych i pionowych;
- budowy chodników dla pieszych na obszarach zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej;
- ograniczenia ilości zjazdów i liczby skrzyżowań, co wiąże się z realizacją dróg łącznikowych i dojazdowych.

Doprowadzenie do klasy G drogi nr 777 na odcinku zabudowanym wsi Dwikozy z uwagi na istniejący układ zabudowy, i liczbę występujących skrzyżowań będzie praktycznie niewykonalne. Znaczne utrudnienia wystąpią również we wsi Słupcza, Winiarki i Winiary. Z uwagi na wielkość występującego ruchu i jego charakter w pierwszym etapie modernizacji drogi wojewódzkiej należy zapewnić na całym istniejącym odcinku następujące parametry:

- szerokość pasa drogowego min. 25,0 m;
- koronę drogi min. 10,0 m a jezdni do 7,0 m;
- chodniki dla pieszych poza koroną drogi, ewentualnie połączone ze ścieżkami rowerowymi, a na obszarach zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej przyległe do jezdni.

Istnieje szansa znacznego ograniczenia na drodze nr 777 uciążliwego ruchu tranzytowego występującego w relacji Kraków — Lublin. Trasą dla wzrastającego ruchu tranzytowego (uciążliwego transportu ciężarowego) stanie się droga krajowa nr 79, zwłaszcza po wykonaniu zadań na drogach krajowych: obwodnicy Ożarowa w ciągu drogi nr 74, zrealizowaniu drogi ekspresowej nr 74 Łódź — Kielce — Rzeszów i budowie połączenia węzła „Milczany” na S-74 z miejscowością Chwałki.

Doprowadzenie do pełnych parametrów drogi głównej odcinka drogi 777 na obszarze zabudowanym wsi Dwikozy wymagać będzie przełożenia go na nową trasę dla której należy zachować rezerwę terenową zgodną z dotychczasową utrzymywaną w m.p.o.z.p. gminy. Z uwagi na niemożliwość rozdzielenia ruchu lokalnego i miejscowego od występującego ruchu tranzytowego w dalszym czasie należałoby również zrealizować przełożenie trasy na odcinku Słupcza — Winiary.

Powyższe drogi przeznaczone głównie dla ruchu tranzytowego powinny być chronione przed dalszą lokalizacją przy nich nowej zabudowy mieszkaniowej. W przypadkach koniecznych, odległość zabudowy nowych budynków przeznaczonych na

pobyt ludzi nie powinna być mniejsza niż 50 m dla obiektów jednokondygnacyjnych lub 70 m dla wielokondygnacyjnych w przypadku drogi klasy GP lub 40,0 m (G) licząc od krawędzi istniejącej lub projektowanej jezdni, a dojazd do nich powinien być zapewniony z dróg bocznych.

Do kategorii dróg zbiorczych zaliczono ciągi drogowe łączące gminę z sąsiednimi ośrodkami gminnymi oraz drogami wyższych kategorii. Są to następujące odcinki dróg powiatowych:

- nr 42174 Gałkowice-Ocin — Kichary Nowe — Dwikozy, która łączy ośrodek gminny z drogą krajową nr 79, a przez nie z sąsiednimi siedzibami ośrodków usługowych i układem dróg krajowych;
- nr 42171 Wygoda — Romanówka — Słupcza, o funkcji jw.

Doprowadzenie do parametrów drogi zbiorczej wymagać będzie:

- poszerzenia pasów drogowych do min. 20,0 m;
- poszerzenia istniejących jezdni do min. 5,5 m a koron dróg do min. 7,5 m;
- wzmocnienia konstrukcji nawierzchni;
- korekt łuków poziomych i pionowych.

Odległość zabudowy przeznaczonej na stały pobyt ludzi, od krawędzi jezdni tych dróg, na nowych terenach budowlanych, powinna wynosić minimum 30 m dla budynków jednokondygnacyjnych oraz 40 m dla budynków wielokondygnacyjnych.

Sieć dróg lokalnych tworzą pozostałe, nie wymienione powyżej odcinki dróg powiatowych, odcinki wybranych dróg gminnych, (patrz załączony rysunek), drogi łącznikowe powstałe przy przebudowie drogi nr 777, projektowany łącznik pomiędzy Słupczą a Kępą Chwałowską oraz dojazd do pompowni w Kępie Chwałowskiej. Wybór tych dróg dostosowany został do istniejącego i proponowanego zagospodarowania terenu.

Szerokość w liniach rozgraniczających dróg lokalnych określa się na 12,0 – 17,0 m. Mniejsza z tych wielkości może mieć zastosowanie w przypadku przekrojów ulicznych oraz przekrojów drogowych bez rowów odwadniających.

Pozostałe drogi gminne istniejące i projektowane oraz drogi obsługujące istniejącą i projektowaną zabudowę mieszkaniową a także tereny działalności gospodarczej będą drogami dojazdowymi z przewagą dróg jednopasmowych (z uwagi na małe obciążenie ruchem). Drogi te wymagają przede wszystkim poprawy stanu nawierzchni, jej ulepszenia i doprowadzenia do parametrów zgodnych z warunkami technicznymi oraz wykonania prawidłowego odwodnienia, co wiąże się z poszerzeniem pasów drogowych.

Szerokość w liniach rozgraniczających dróg dojazdowych określa się na 10,0 – 15,0 m. Minimalne szerokości mogą być stosowane w przypadku krótkich odcinków dojazdowych do niewielkich zespołów zabudowy mieszkaniowej lub zagrodowej nie wymagających rowów odwadniających i w przypadkach wymuszonych istniejącą zabudową w dobrym stanie technicznym.

Odległość zabudowy od krawędzi jezdni dróg lokalnych i dojazdowych na nowych terenach budowlanych nie powinna być mniejsza niż 15 m. W przypadkach podyktowanych trudnymi warunkami terenowymi można tę odległość zmniejszyć po uzyskaniu zgody zarządu drogi.

Ostateczne określenie szerokości w liniach rozgraniczających dla dróg wszystkich klas powinno nastąpić na etapie sporządzania planów miejscowych

zagospodarowania przestrzennego w skali nie mniejszej niż 1:2000 po uwzględnieniu rozwiązań wysokościowych, sposobu odwodnienia i uwzględnienia urządzeń dodatkowych (ciągów pieszych, rowerowych, sieci infrastruktury technicznej).

## **8.2. Transport kolejowy**

Nie przewiduje się rozbudowy trakcji kolejowej na obszarze gminy. Skierowanie części ładunków masowych do przewozu trakcją kolejową przyczyni się do lepszego jej wykorzystania i ochrony dróg dewastowanych przez duży ruch samochodów ciężarowych. Poprawie bezpieczeństwa ruchu służyć będzie realizacja wiaduktu drogowego w ciągu przełożenie trasy drogi wojewódzkiej w Dwikozach (likwidacja kolizyjnego skrzyżowania) oraz modernizacja skrzyżowań z drogami powiatowymi i gminnymi polegająca na poprawie widoczności i zastosowaniu zabezpieczeń adekwatnych do występującego zagrożenia.

## **8.3. Komunikacja publiczna**

Zakłada się, że podstawowym środkiem transportu publicznego pozostanie autobus. Sieć połączeń autobusowych obsługiwana przez zreformowaną PKS zasadniczo pokrywać się będzie z podstawową siecią dróg łączących siedziby przewoźników (Ostrowiec Św., Tarnobrzeg). Relacje o mniejszym natężeniu ruchu obsługiwane będą transportem mikrobusowym — głównie przez prywatnych przewoźników.

Wielkość spodziewanego ruchu i rozwój motoryzacji indywidualnej nie uzasadnia potrzeby rozwoju komunikacji publicznej.

Dla poprawy standardu obsługi i bezpieczeństwa ruchu wszystkie przystanki autobusowe powinny być wyposażone w zatoki autobusowe i zadaszenia a te położone na obszarach zabudowy w małe punkty handlowe.

## **8.4. Drogi piesze i rowerowe**

Stale rosnący ruch kołowy pojazdów samochodowych zwiększa potencjalne zagrożenie wypadkami z udziałem pieszych i rowerzystów. Dlatego też, postuluje się sukcesywną realizację wydzielonych dróg pieszych i rowerowych wzdłuż dróg gdzie występuje większy ruch samochodowy (drogi GP,G,Z), w pierwszej kolejności na obszarach zabudowanych. W planach miejscowych należy przewidzieć odpowiednie szerokości pasów drogowych umożliwiające realizację wydzielonych ciągów pieszych i rowerowych. Dla uatrakcyjnienia oferty turystycznej przewidziano realizację ścieżek rowerowych trasami zapewniającymi podziwianie atrakcyjnego krajobrazu. Do takich tras można zaliczyć ścieżki poprowadzone po istniejących trasach szlaków rowerowych, oraz ścieżki prowadzone po wałach przeciwpowodziowych wzdłuż Wisły i Opatówki. Przebieg ścieżek rowerowych został uwidoczniiony na mapie „Kierunków” w skali 1;10000.

## **8.5. Zaplecze motoryzacji indywidualnej**

Miejsca parkingowe niezbędne dla obsługi projektowanego programu usług powinny być realizowane w granicach działek przeznaczanych na te inwestycje. Ilość miejsc powinna być dostosowana do spodziewanych potrzeb. W decyzjach lokalizacyjnych należy przyjmować jako minimum wskaźniki wynoszące 25 miejsc

parkingowych na 100 zatrudnionych i 35 m.p. na 1000 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej obiektu.

Zachodzące zmiany rynkowe, występujące w kraju w ostatnich latach, spowodowały niecelowość sterowania opracowaniami planistycznymi lokalizacji usług zaplecza motoryzacji w tym stacji paliw. Obiekty te powinny być traktowane jako usługi komercyjne, ich ilość podyktowana potrzebami rynkowymi a lokalizacja wynikać jedynie z wymogów ochrony środowiska i uwarunkowań ruchowych niezbędnych dla zachowania bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Częściowo tranzytowy charakter drogi nr 777 i jej znaczne obciążenie ruchem pojazdów skłania do wskazania Miejsc Obsługi Podróżnych. Proponowany obszar realizacji MOP-u związany byłoby z lokalizacją atrakcyjnego punktu widokowego w Gierlachowie. Obiekt ten przy odpowiedniej organizacji ruchu mógłby obsługiwać oba kierunki ruchu.

## **9. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA**

### **9.1. Zaopatrzenie w wodę**

W wyniku dokonanej w ostatnich latach rozbudowy systemów wodociągowych istniejących na terenie gminy Dwikozy, niemal wszystkie miejscowości położone na jej obszarze mają możliwość korzystania z sieci wodociągowej. Poza jej zasięgiem znajdują się jedynie: Bożydar, Mściów, Kamień Nowy i Nowe Kichary.

Zbudowane na terenie gminy systemy wodociągowe zasilane są z następujących ujęć wody:

**Ujęcie wody „Winiary”** — wybudowane w miejscowości Winiary dla potrzeb grupowego wodociągu wiejskiego Winiary — Dwikozy ujmuje wody podziemne ze studni zasadniczej S-1 i awaryjnej S-3. Z ujęcia tego poprzez zbiornik wyrównawczy o pojemności 300 m<sup>3</sup> zaopatrywane są grawitacyjnie w wodę miejscowości: Winiary, Winiarki, Kępa Chwałowska, Słupcza, Dwikozy, Szczytniki, Gerlachów i Podgórze w gminie Zawichost, a poprzez pompownię sieciową w miejscowości Rzeczycza Mokra również miejscowości Rzeczycz Mokra i Rzeczycza Sucha. Istniejąca rezerwa wydajności ujęcia wody „Winiary” pozwala na przyłączenie do wodociągu grupowego Winiary — Dwikozy również miejscowości Bożydar, Mściów i Kamień Nowy.

**Ujęcie wody „Romanówka”** — istniejące w miejscowości Romanówka ujmuje wodę podziemną za studni wierconej S-2 i poprzez dwa zbiorniki hydroforowe o pojemności 1,5 m<sup>3</sup> każdy zaopatruje w wodę mieszkańców tej miejscowości oraz wykorzystywana jest dla celów chemizacji rolnictwa. Pomimo posiadanej rezerwy wydajności nie planuje się rozbudowy ujęcia i wykorzystania go dla potrzeb innych miejscowości.

**Ujęcie wody „Garbów”** — zlokalizowane w miejscowości Garbów Nowy czerpie wodę podziemną ze studni zasadniczej S-3 i studni awaryjnej S-1 i poprzez zbiornik wyrównawczy o pojemności 100 m<sup>3</sup> oraz dwa zbiorniki hydroforowe o pojemności 1,5 m<sup>3</sup> każdy zasila wodociąg wiejski „Garbów”, z którego zaopatrywane są w wodę miejscowości: Garbów Nowy, Garbów Stary i Czernin. Ujęcie może być wykorzystywane również dla celów chemizacji rolnictwa. Nie planuje się rozbudowy ujęcia i zmiany sposobu jego użytkowania.

**Ujęcie wody „Góry Wysokie”** — istniejące w miejscowości Góry Wysokie, ujmuje wody podziemne ze studni zasadniczej S-II i studni awaryjnej S-I i poprzez zbiornik wyrównawczy o pojemności 75 m<sup>3</sup> oraz zbiornik hydroforowy o pojemności 3,0 m<sup>3</sup>, zasila wodociąg wiejski wybudowany w tej miejscowości. Nie planuje się rozbudowy ujęcia ani sposobu jego wykorzystania.

Ponadto na terenie gminy Dwikozy eksploatowane jest ujęcie wody podziemnej wybudowane dla potrzeb Sandomierza w miejscowości Romanówka. Z ujęcia tego woda do Sandomierza przesyłana jest rurociągiem magistralnym, którego trasa poprowadzona została częściowo przez teren gminy Dwikozy, w rejonie Romanówki i Gałkowic.

Z wodociągu zaopatrującego w wodę Sandomierz zasilana jest również sieć wodociągowa w miejscowościach : Gałkowice, Kichary Stare, Kamień Łukawski, Kolonia Kogutki oraz Buczek. Istnieje możliwość doprowadzenia wody z tego wodociągu również do miejscowości Nowe Kichary.

Zasoby eksploatacyjne ujęć wody eksploatowanych na terenie gminy Dwikozy oraz możliwości przesyłowe istniejącej sieci wodociągowej umożliwiają dalszą rozbudowę systemów wodociągowych, w celu doprowadzenia wody do miejscowości Bozydar, Mściów, Kamień Nowy i Nowe Kichary, pozostających dotychczas poza ich zasięgiem.

## 9.2. Odprowadzanie ścieków sanitarnych

Gmina Dwikozy nie posiada zorganizowanych systemów odprowadzania ścieków sanitarnych. Jedynie w miejscowości Dwikozy eksploatowane są dwa lokalne systemy kanalizacyjne o bardzo ograniczonym zasięgu. Są to:

- sieć kanalizacyjna o łącznej długości około 0,9 km odprowadzająca ścieki bytowo-gospodarcze i technologiczne z terenów przemysłowych i zabudowy mieszkaniowej, z mechaniczno-biologiczną oczyszczalnią ścieków typu ITMB 105 o przepustowości 216 m<sup>3</sup>/d, zlokalizowaną nad ciekim Prypeć.
- sieć kanalizacyjna odprowadzająca ścieki bytowo-gospodarcze z obiektów użyteczności publicznej: Urząd Gminy, Posterunek Policji i Poczta, z mechaniczno-biologiczną oczyszczalnią ścieków typ TMB-105, wersja A o przepustowości 9,0 m<sup>3</sup>/dobę zlokalizowaną nad rzeką Opatówką, obok budynku Urzędu Gminy.

Zakłada się, że istniejąca w Dwikozach oczyszczalnia ścieków przemysłowych zostanie zachowana i po zmodernizowaniu i ewentualnej rozbudowie umożliwi przejście i oczyszczenie wszystkich ścieków przemysłowych odprowadzanych z zakładów przemysłowych zlokalizowanych na terenie Dwikóz.

Ścieki przemysłowe z terenów położonych poza miejscowością Dwikozy powinny być oczyszczane w lokalnych, zakładowych oczyszczalniach o wielkościach i technologii dostosowanej do potrzeb.

Zakłada się, że w wieloletniej perspektywie większość miejscowości na terenie gminy Dwikozy podłączonych zostanie do systemów kanalizacyjnych z wysoko sprawnymi oczyszczalniami ścieków sanitarnych. Będą to :

**Kanalizacja grupowa „lewobrzeżna”** — wybudowana na obszarze położonym po północnej stronie rzeki Opatówki, z mechaniczno – biologiczną oczyszczalnią ścieków



zlokalizowaną w rejonie ujścia Opatówki do Wisły, obok miejscowości Kępa Chwałowska. Będzie to system kanalizacji grawitacyjnej i grawitacyjno-pompowej odprowadzający ścieki z miejscowości: Winiary, Winiarki, Kępa Chwałowska, Słupcza, lewobrzeżna część Dwikóz, Góry Wysokie, Kichary Nowe, Kichary Stare, Gałkowice oraz Czermin, Garbów i Romanówka.

**Kanalizacja grupowa „prawobrzeżna”** — wybudowana na obszarze położonym po południowej stronie rzeki Opatówki, z mechaniczno-biologiczną oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną nad Wisłą, w rejonie miejscowości Mściów i Bożydar.

Będzie to kanalizacja grawitacyjno-pompowa umożliwiająca skanalizowanie miejscowości: Szczytniki, Bożydar, Mściów, prawobrzeżna część Dwikóz, Rzeczycza Mokra, Rzeczycza Sucha, Kamień Nowy, Kamień Łukawski i Gierlachów.

Poza zasięgiem planowanych systemów kanalizacyjnych znajdują się miejscowości: Buczek, Kolonia Kogutek, Kolonia Czernin, Jaroszkówka, Sachalin, Zadole. Są to miejscowości charakteryzujące się zabudową rozproszoną, o niskiej intensywności, pozbawione cieków powierzchniowych o odpowiednich przepływach, mogących być odbiornikami oczyszczonych ścieków z ewentualnych lokalnych oczyszczalni.

Zakłada się, że na terenie tych miejscowości ścieki bytowo-gospodarcze gromadzone będą w szczelnych, bezodpływowych zbiornikach ścieków, a następnie odwożone wyspecjalizowanym transportem asenizacyjnym do najbliższych oczyszczalni ścieków.

Na terenach położonych poza strefami ochronnymi ujęć wody i posiadających odpowiednie warunki gruntowo-wodne, dopuszcza się możliwość rozsączkowania ścieków w gruncie, po ich uprzednim podczyszczeniu w osadniku.

W pierwszej kolejności powinny być kanalizowane miejscowości położone w granicach ustanowionych stref ochronnych ujęć wody.

Realizacja wymienionych wyżej systemów kanalizacyjnych umożliwi uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej na niemal całym obszarze gminy i pozwoli na:

- zmniejszenie wielkości ładunków zanieczyszczeń spływających do wód powierzchniowych;
- ochronę przed skażeniem wód podziemnych;
- poprawę warunków sanitarnych w gospodarce rolnej i hodowlanej;
- poprawę poziomu życia mieszkańców gminy.

### **9.3. Zaopatrzenie w gaz**

Zakłada się, że w wieloletniej perspektywie wszystkie miejscowości w gminie Dwikozy będą mogły korzystać z gazu sieciowego. Możliwość takie stwarza gazociąg wysokiego ciśnienia Ø100 mm doprowadzający gaz na teren gminy z magistralnego gazociągu przesyłowego Sandomierz — Ostrowiec Świętokrzyski oraz stacja redukcyjno-pomiarowa I-go stopnia o przepustowości 3200 Nm<sup>3</sup>/h zlokalizowana na obrzeżu Dwikóz.

Zasilany z tej stacji system gazociągów średniego i niskiego ciśnienia doprowadzony jest do niemal wszystkich miejscowości na terenie gminy. Poza jego

zasięgiem znajdują się jedynie miejscowości: Kępa Chwałowska, Romanówka, Jaroszkówka i Buczek.

Dla osiągnięcia założonego celu planuje się rozbudowę istniejącego systemu gazociągów średniego ciśnienia, wykorzystując gazociągi o odpowiednich przekrojach.

Doprowadzenie do odbiorców w Kępie Chwałowskiej możliwe będzie od strony miejscowości Winiarki, a do Buczka, Romanówki i Jaroszkówki — od strony Garbowa i Gałkowic.

#### **9.4. Ciepłownictwo**

Jedynym zorganizowanym systemem ciepłowniczym funkcjonującym na obszarze gminy Dwikozy jest sieć ciepłownicza na terenie osiedla zabudowy wielorodzinnej w Dwikozach, zasilana z lokalnej kotłowni osiedlowej.

Ponadto istniejące obiekty przemysłowe i budynki użyteczności publicznej zaopatrywane są w ciepło do celów grzewczych bądź technologicznych w własnych lokalnych kotłowni opalanych paliwem stałym ( węgiel, koks ) lub gazem.

Zakłada się sukcesywną modernizację większych kotłowni istniejących w budynkach użyteczności publicznej i usługowych oraz wymianę jednostek kotłowych na paliwo stałe na wysoko sprawne kotły opalane gazem.

Rozbudowany na terenie gminy system gazociągów stwarza możliwość szerokiego korzystania do celów grzewczych i bytowych w zabudowie mieszkaniowej i siedliskach zagrodowych z paliwa gazowego, co pozwoli na znaczące ograniczenie emisji do atmosfery pyłów i szkodliwych gazów.

#### **9.5. Gospodarka odpadami**

Gmina Dwikozy posiada własne, gminne składowisko odpadów komunalnych zlokalizowane w naturalnym wąwozie, na gruntach wsi Słupcza. Powierzchnia składowiska wynosi około 2,0 ha.

Składowisko czynne jest od 1986 r. i dotychczas zgromadzono tam odpady w ilości około 24000 m<sup>3</sup>. Obecnie składowane są tam odpady w ilościach 2000 – 3000 m<sup>3</sup> t.j. 450 – 800 Mg rocznie. Zakłada się wzrost ilości składowanych odpadów do około 2.000 Mg rocznie.

Obecnie odpady na składowisku nie są gromadzone selektywnie. W celu zrationalizowania gospodarki odpadami uznaje się za celowe wprowadzenie na szeroką skalę praktyki selektywnego gromadzenia odpadów w miejscach ich powstawania, umożliwiającej odzyskiwanie surowców wtórnych w postaci makulatury, szkła, złomu metali, opakowań z tworzyw sztucznych itp.

Wprowadzenie tej formy gromadzenia odpadów, obok korzyści z odzyskanych surowców wtórnych, pozwoli na zmniejszenie ilości odpadów odwożonych na składowisko.

Po zakończeniu użytkowania gminnego wysypiska odpadów komunalnych w Słupczy, Urząd Gminy zamierza rozwiązywać problem składowania odpadów i ich utylizacji wspólnie z sąsiednimi gminami. Z wstępnych rozmów wynika, iż planuje się budowę spalarni odpadów, zlokalizowaną na terenie gminy Ożarów.

## 9.6. Elektroenergetyka

Zakłada się zachowanie istniejącego układu zasilania rozwiniętego na terenie gminy systemu linii elektroenergetycznych odgałęźnych i odczepowych średniego napięcia, zasilających stacje transformatorowe w poszczególnych sołectwach z magistralnych, napowietrznych linii 15 kV wyprowadzonych z GPZ 110/15 kV — „Gierlachów”.

Pokrycie ewentualnego przyrostu zapotrzebowania mocy przez istniejących i nowych odbiorców oraz zapewnienie ciągłości i właściwych parametrów zasilania wymagało będzie :

- budowy nowych stacji transformatorowych;
- rozbudowy sieci elektroenergetycznych średniego napięcia;
- rozbudowy sieci elektroenergetycznych niskiego napięcia w celu umożliwienia przyłączenia nowych odbiorców.

Ważnym zadaniem związanym z zapewnieniem właściwych warunków zasilania odbiorców będzie realizacja programu reelektryfikacji na terenach wymagających poprawy warunków napięciowych. Dotyczy to terenów na których eksploatowane są stacje transformatorowe starego typu i sieć elektroenergetyczna o przekrojach nie dostosowanych do obecnych potrzeb. Taka sytuacja występuje w miejscowościach : Dwikozy, Gierlachów, Rzeczyca Mokra i Gałkowie.

## 9.7. Telekomunikacja

Zakłada się zapewnienie mieszkańcom gminy dostępu w szerokim zakresie do łączności telefonicznej oraz wszelkich usług telekomunikacyjnych i teleinformatycznych. Osiągnięcie tego celu zapewnią centrale telefoniczne na terenie gminy w miejscowościach Dwikozy, Winiary i Garbów, z odpowiednimi rezerwami pojemności oraz rozbudowa sieci miejscowej.

Uzupełnieniem dla przewodowej łączności telefonicznej będzie telefonia komórkowa. Dzięki stacjom bazowym z urządzeniami nadawczo-odbiorczymi operatorów telefonii komórkowej zlokalizowanym w sąsiednich gminach, na całym obszarze gminy Dwikozy zapewniona będzie możliwość korzystania z telefonów komórkowych.

## 10. OBRONA CYWILNA

Gmina Dwikozy nie należy do gmin o wysokim natężeniu czynników zagrażających życiu i zdrowiu ludności, pomimo to „Studium...” uwzględnia możliwość wystąpienia zagrożeń żywiołowych i katastrofalnych, oraz ich wpływ na proces rozwoju przestrzennego zagospodarowania obszaru.

Zgodnie z postulatami z zakresu obrony cywilnej na etapie sporządzania planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić:

- przewidzenie przez użytkowników budownictwa jednorodzinnego ukryć przed promieniowaniem jonizującym poprzez adaptację pomieszczeń piwnicznych i innych na wypadek zagrożenia i wojny;
- zabezpieczenie przed likwidacją i przysposobienie do sprawnego uruchomienia eksploatacyjnego w sytuacjach kryzysowych istniejących studni publicznych;

- przystosowanie nowoprojektowanych łaźni i innych pomieszczeń do prowadzenia zabiegów sanitarnych, zakładów pralniczych do prowadzenia procesów odkażania dezaktywacji i dezynfekcji bielizny i odzieży, myjni i parkingów pojazdów samochodowych na punkty zabiegów specjalnych środków transportu;
- przystosowanie do zaciemnienia i wygaszania oświetlenia zewnętrznego ulic i obiektów użyteczności publicznej oraz usługowych w ramach prowadzonych robót remontowo-modernizacyjnych i inwestycji nowoprojektowanych;
- rozbudowy systemu alarmowania i powiadamiania mieszkańców w wypadku zagrożenia poprzez uzupełnienie syren alarmowych i zaplanowanie ich włączenia do systemu radiowego powiadamiania;
- zapewnienie przelotowości istniejących i projektowanych dróg (ulic) w celu zapobieżenia przed ich zagruzowaniem od walących się budynków. Przelotowość ulic powinna zapewnić sprawną ewakuację mieszkańców na wypadek zagrożenia;

oraz:

- należy dbać o właściwy stan obiektów ochrony przeciwpowodziowej oraz przestrzegać warunków określonych przez właściwe terytorialnie jednostki odpowiedzialne za stan bezpieczeństwa powodziowego kraju (szczegółowo tematyka ta została omówiona w uwarunkowaniach zagospodarowania przestrzennego, w rozdziale 1.6. Charakterystyka warunków wodnych).
- należy uwzględnić potrzebę konserwacji i wykaszania rowów odwadniających, co zapobiegnie lokalnym podtopieniom;
- odpowiednie kształtowanie zabudowy głównie w pobliżu drogi krajowej nr 79, nie zagęszczanie zabudowy, przewidzenie możliwości odsunięcia linii zabudowy od krawędzi drogi (przy ewent. rozbudowie) itp. w celu ograniczenia skutków ewentualnego skażenia toksycznego związanego z przewozem niebezpiecznych substancji chemicznych.

## **INSTRUMENTY WDRAŻANIA USTALEŃ STUDIUM I ZESTAWIENIE OBSZARÓW OBJĘTYCH OBOWIĄZKIEM OPRACOWANIA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

### **1. Określenie obszarów, dla których sporządzenie planów miejscowych jest obowiązkowe**

Zgodnie z wymogami art. 6 ust. 5 pkt. 7 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. nr 15 poz. 139 z 1999 r. tekst ujednolicony), w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy określa się m.in. „obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania”.

Art. 13 w/w. ustawy, stanowi natomiast, że miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sporządza się obowiązkowo:

- a) jeżeli przepisy szczególne tak stanowią;
- b) dla obszaru, na którym przewiduje się realizację programów, o których mowa w art. 54.d (programy wojewódzkie) służących realizacji ponadlokalnych i regionalnych celów publicznych, umieszczonych w wykazie zadań samorządowych, oraz w art.58 ustęp 1 w/w ustawy (programy zawierające zadania rządowe, służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych, zatwierdzone przez Radę Ministrów);
- c) dla obszaru, na którym przewiduje się zadania dla realizacji lokalnych celów publicznych, z wyjątkiem zadań związanych z budową urządzeń infrastruktury technicznej w granicach pasa drogowego;
- d) dla obszarów, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikającą z potrzeby zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej;
- e) dla obszarów, dla których sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe ze względu na istniejące uwarunkowania.

### **2. Opracowania planistyczne wynikające z przepisów szczególnych**

Obowiązek sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wynika z art. 53 ustawy Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 94.27.96 – jednolity tekst z późniejszymi zmianami) dla terenów górniczych.

W związku z powyższym wprowadza się obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla następujących terenów górniczych:

- I. „Góry Wysockie-Gawron-Boleń”.
- II. „Szczytniki — Tarłowski”.
- III. „Szczytniki — Klimek I”.

Zgodnie z zapisem art. 53 ust. 6 ustawy o zmianie ustawy Prawo geologiczne i górnicze z dnia 27 lipca 2001 r. można odstąpić od sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zarówno w przypadku eksploatacji złóż kopalin pospolitych jak i podstawowych o ile przewidywane wpływy na środowisko będą nieznaczne.

Obowiązek sporządzenia planu miejscowego istnieje również w przypadku obszarów, dla których rada gminy wprowadziła formę ochrony przyrody — obszar chronionego krajobrazu lub ochronę indywidualną w drodze uznania za zespół przyrodniczo-krajobrazowy (art. 34, ust. 2 Ustawy o ochronie przyrody) oraz dla obszaru chronionego objętego ustanowionym planem ochrony (art. 13a ust. 7 Ustawy o ochronie przyrody).

W przypadku utworzenia projektowanego Parku Krajobrazowego Doliny Środkowej Wisły oraz zatwierdzenia jego planu ochrony, należy objąć obszar w/w parku obowiązkiem sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

### **3. Opracowanie planistyczne związane z realizacją ponadlokalnych celów publicznych**

Ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym nałożyła na organy administracji rządowej obowiązek sporządzenia programów zadań rządowych służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych. Programy te sporządzają:

- ministrowie i centralne organy administracji rządowej (artykuł 58.1.);
- sejmiki wojewódzkie (artykuł 54.d.).

Zadania rządowe i samorządu wojewódzkiego wynikające z w.w. programów wojewoda zamieszcza w. „wojewódzkim rejestrze”, co stanowi podstawę ich wprowadzania do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Stosownie do powyższego w studium należy określić obszary związane z realizacją tych inwestycji, jako obszary, dla których będą sporządzane plany miejscowe zagospodarowania przestrzennego. Zaznaczyć jednak należy, że obowiązek podjęcia sporządzenia planów miejscowych powstanie w tym przypadku z chwilą wprowadzenia zadań do rejestru wojewódzkiego i przeprowadzenia negocjacji pomiędzy gminą a wojewodą na temat warunków wprowadzenia ich do planu miejscowego. W przypadku braku zgody na wprowadzenie inwestycji jako zadań rządowych, istnieje możliwość rozważenia ich podjęcia jako zadań związanych z realizacją celów publicznych (patrz punkt poniżej), jeżeli przewidywany byłby częściowy udział gminy w finansowaniu przedsięwzięcia (lub udział aportowy).

W chwili obecnej, w rejestrze wojewódzkim, brak jest zadań rządowych i samorządu województwa, które odnosiłyby się do obszaru objętego studium.

### **4. Opracowanie planistyczne związane z realizacją publicznych celów lokalnych**

Zadaniem dla realizacji celów publicznych, w tym celów publicznych lokalnych, jest w rozumieniu ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, każda działalność gminy, wynikająca z ustaw, o ile wymaga ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu i jest finansowana w całości lub części z budżetu gminy.

Należy również pamiętać, że przeznaczenie gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne dokonuje się zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i

leśnych, wyłącznie w trybie sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

### **5. Opracowanie planistyczne wynikające z istniejących uwarunkowań**

Określenie obszarów wymagających sporządzenia planów miejscowych ze względu na istniejące uwarunkowania jest wyrazem celów i kierunków polityki przestrzennej gminy i ma charakter suwerennej decyzji.

Ustala się w Studium zagospodarowania przestrzennego gminy Dwikozy obowiązek sporządzenia planów miejscowych ze względu na istniejące uwarunkowania dla:

IV. Centrum administracyjno-usługowego gminy, sołectwo Dwikozy.

V. Obszaru intensyfikacji procesów urbanizacyjnych związanych ze strefą funkcjonalną miasta Sandomierza, sołectwa: Gierlachów, Kamień Nowy, Kamień Łukawski.